

Aanbod eerstelijns mondzorg

- EINDRAPPORT -

Auteurs

Anca Vadanescu
Wiebe Korf
Hedwig Rossing
Hetty Vissee

Amsterdam, 20 juni 2022
Publicatienr. 21014

© 2022 RegioPlan, in opdracht van het Capaciteitsorgaan

Het gebruik van cijfers en/of teksten als toelichting of ondersteuning in artikelen, scripties en boeken is toegestaan mits de bron duidelijk wordt vermeld. Niets uit deze uitgave mag worden veeelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van RegioPlan. RegioPlan aanvaardt geen aansprakelijkheid voor drukfouten en/of andere onvolkomenheden.

Inhoudsopgave

1 Inleiding	1
1.1 Aanleiding	1
1.2 Doelstelling en onderzoeksvragen	1
1.3 Leeswijzer	2
2 Methoden	4
2.1 Inleiding	4
2.2 Vragenlijstonderzoek onder de mondhygiënist	4
2.3 Vragenlijstonderzoek onder de tandartsen	6
2.4 CBS-microdata-analyse	7
3 Aanbod mondhygiënist	10
3.1 Inleiding	10
3.2 Aandeel werkzame personen, uren en FTE	10
3.3 Arbeidstijdontwikkeling	14
3.4 Uitstroomverwachting	15
3.5 Extern rendement	16
4 Aanvullende aanbodgegevens mondhygiënist	20
4.1 Verhouding patiënt-/niet-patiëntgebonden uren	20
4.2 Aard van het werkverband	20
4.3 Samenwerkingsverbanden van mondhygiënist	21
4.4 Buitenlandse instroom	22
5 Aanbod tandartsen	24
5.1 Inleiding	24
5.2 Aandeel werkzame personen, uren en fte	24
5.3 Verwachte ontwikkelingen komende vijf jaar: gewerkte uren en fte	28
5.4 Uitstroomverwachting	29
5.5 Extern rendement	30
6 Aanvullende aanbodgegevens tandartsen	33
6.1 Verhouding patiënt-/niet-patiëntgebonden uren	33
6.2 Aard van het werkverband	33
6.3 Samenwerkingsverbanden van tandartsen	34
6.4 Buitenlandse in- en uitstroom	35
Bijlage 1 – Vragenlijsten	39
Enquête Capaciteitsraming Mondhygiënist 2021	39
Enquête Capaciteitsraming Tandartsen 2021	46
Bijlage 2 – Steekproeftrekking tandartsen	52
Bijlage 3 – Tandartsen naar sector en cao	53

Inleiding

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Het Capaciteitsorgaan werkt in opdracht van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) aan een raming voor de benodigde instroom in de opleidingen tot tandarts en mondhygiënist. Voor deze raming is onder andere inzicht nodig in het actuele zorgaanbod aan tandartsen en mondhygiënist in Nederland. Voortbouwend op het aanbodonderzoek uit 2019 is hiervoor een enquête afgenomen onder deze beroepsgroepen en is microdata van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) geanalyseerd. In dit rapport beschrijven we de uitkomsten van dit onderzoek.

1.2 Doelstelling en onderzoeksvragen

Het doel van het onderzoek is om op basis van primaire analyse van de enquête onder tandartsen en mondhygiënist in Nederland en (secundaire) analyses van CBS-microdata, BIG-registraties en ledenbestanden van de beroepsverenigingen (KNMT en NVM), input te leveren voor de aanbodparameters voor de capaciteitsraming 2022 voor beide beroepsgroepen, zowel op nationaal als op regionaal niveau.

Om de aanbodparameters vast te kunnen stellen geeft het onderzoek antwoord op de onderstaande deelvragen. De onderdelen die nieuw zijn ten opzichte van de laatste meting hebben we in de onderstaande deelvragen onderstreept.

Tandartsen

- Wat is het aandeel werkzame tandartsen in aantal en fte naar leeftijd en geslacht per 1/1/2022 in Nederland, en onderverdeeld naar regio?
- Wat is het gemiddeld aantal gewerkte uren en fte per 1/1/2022, 5 jaar geleden en over 5 jaar, en wat is op basis daarvan de verwachte arbeidstijdontwikkeling naar de toekomst?
- Wat is de uitstroomverwachting naar leeftijd, geslacht en reden van uitstroom en wat zijn onder andere op basis daarvan de uitstroompercentages over 5/10/15 en 20 jaar?
- Wat is het externe rendement van de opgeleide tandartsen na 1, 5, 10 en 15 jaar, uitgesplitst naar m/v?
- Wat is de verhouding patiënt-/niet-patiëntgebonden uren en hoe ontwikkelt die zich naar de toekomst?
- Wat is de aard van het werkverband (bv. praktijk eigenaar, loondienst, zzp'er) binnen de beroepsgroep van tandartsen, en wat zijn hierin verwachte ontwikkelingen?
- Hoe ziet het mondzorgteam eruit qua disciplinemix?
- Wat is de omvang van de in- en uitstroom van buitenlands gediplomeerde tandartsen?

Mondhygiënist

- Wat is het aandeel werkzame mondhygiënist in aantal en fte naar leeftijd en geslacht per 1/1/2022, in Nederland, en onderverdeeld naar regio?
- Wat is het gemiddeld aantal gewerkte uren en fte per 1/1/2022, 5 jaar geleden en over 5 jaar, en wat is op basis daarvan de verwachte arbeidstijdontwikkeling naar de toekomst?
- Wat is de uitstroomverwachting naar leeftijd, geslacht en reden van uitstroom en wat zijn onder andere op basis daarvan de uitstroompercentages over 5/10/15 en 20 jaar?
- Wat is het externe rendement van de opgeleide mondhygiënist na 1, 5, 10 en 15 jaar, uitgesplitst naar m/v?
- Wat is de verhouding patiënt-/niet-patiëntgebonden uren en hoe ontwikkelt die zich naar de toekomst?
- Wat is de aard van het werkverband (bv. praktijk eigenaar, loondienst, zzp'er) binnen de beroepsgroep van mondhygiënist, en wat zijn hierin verwachte ontwikkelingen?
- Hoe ziet het mondzorgteam eruit qua disciplinemix?
- Wat is de omvang van de in- en uitstroom van buitenlands gediplomeerde mondhygiënist?

1.3 Leeswijzer

In het volgende hoofdstuk bespreken we de methoden. Vervolgens gaan de twee daaropvolgende hoofdstukken over mondhygiënisten: hoofdstuk 3 bespreekt het aanbod van mondhygiënisten en hoofdstuk 4 gaat in op aanvullende aanbodgegevens. Hoofdstuk 5 en 6 bespreken dezelfde onderwerpen waar het gaat over de tandartsen.

Methoden

2

2 Methoden

2.1 Inleiding

De belangrijkste bron voor het beantwoorden van de onderzoeksvragen is de enquête onder tandartsen en mondhygiënisten. De ervaringen met de laatste meting leren ons dat de meeste onderzoeksvragen voldoende betrouwbaar kunnen worden beantwoord met de resultaten van de vragenlijst in combinatie met enkele secundaire bronnen. We hebben daarom geen grote wijzigingen aangebracht in de opzet van het onderzoek en de vragenlijst ten opzichte van de vorige meting. Naast het vragenlijstonderzoek hebben we microdatabestanden van het CBS geanalyseerd om zicht te krijgen op extern rendement.

2.2 Vragenlijstonderzoek onder de mondhygiënisten

De vragenlijst

De vragenlijst die tijdens de vorige meting is gebruikt vormde de basis voor de vragenlijst voor het onderzoek van 2021. Dit om ook een vergelijking met vorige metingen mogelijk te maken. Over de volgende onderwerpen zijn nieuwe vragen toegevoegd:

- de verwachte ontwikkelingen ten aanzien van de verhouding patiënt-/niet-patiëntgebonden uren;
- de verwachte ontwikkelingen in de aard van het dienstverband;
- de opleidingsplaats;
- of het diploma in het buitenland is behaald.

De vragenlijst is opgenomen in bijlage 1.

Dataverzameling en respons

De vragenlijst is verstuurd naar alle leden van NVM Mondhygiënisten in het najaar van 2021. Zij hebben twee herinneringen gekregen voor het invullen van de vragenlijst. Daarnaast heeft NVM Mondhygiënisten opgeroepen tot deelname aan de vragenlijst via hun nieuwsbrief. Niet alle mondhygiënisten zijn lid van NVM Mondhygiënisten. Om ook de mondhygiënisten te bereiken die geen lid zijn, is eenmalig een uitnodiging voor de enquête gestuurd naar de mondhygiënisten in het DiplomaRegister die nog niet waren benaderd via het ledenbestand.

Het aantal aangeschreven mondhygiënisten en de respons staat weergegeven in tabel 2.1. Er is onderscheid gemaakt naar manier van benaderen (wel/geen lid NVM), geslacht en leeftijdscategorie. Op basis hiervan zijn de responspercentages per (sub)groep berekend. Van de NVM-leden heeft 19 procent op het vragenlijstonderzoek gereageerd, van de groep niet-NVM-leden heeft 12 procent gereageerd.

Onder vrouwen is een hogere respons behaald dan onder mannen. Van de NVM-leden heeft 15 procent van de mannen en 23 procent van de vrouwen gereageerd op het vragenlijstonderzoek, onder de niet-NVM-leden zijn deze percentages respectievelijk 10 procent mannen en 12 procent vrouwen. Qua leeftijd valt op dat de responspercentages onder de oudere leeftijdsgroepen hoger zijn.

Tabel 2.1 Aantal aangeschreven en responderende mondhygiënisten, naar NVM-lidmaatschap, geslacht en leeftijd

Categorie		NVM-leden			Niet NVM-leden		
		Benaderd	Respons	%	Benaderd	Respons	%
Mannen	Jonger dan 35 jaar	83	10	12%	49	5	10%
	35-49 jaar	64	11	17%	28	4	14%
	50-66 jaar	15	4	27%	11	0	0%
	Ouder dan 67 jaar	1	-	-	-	-	-
	Totaal	163	25	15%	88	9	10%
Vrouwen	Jonger dan 35 jaar	1.134	179	16%	524	47	9%
	35-49 jaar	1.149	255	22%	448	51	11%
	50-66 jaar	644	244	38%	256	47	18%
	Ouder dan 67 jaar	22	9	41%	71	10	14%
	Onbekend	-	-	-	2	-	0%
	Totaal	2.949	687	23%	1.301	155	12%
Totaal		3.112	712	19%	1.389	164	12%

Bron: ledenbestand NVM-mondhygiënisten, DiplomaRegister Mondhygiënisten en enquête RegioPlan 2021

Ophoging en weging

Om een zo goed mogelijk landelijk beeld te geven, hogen we de resultaten op naar de populatie mondhygiënisten. We gebruiken de aantallen van de benaderde mondhygiënisten in de bovenstaande tabel als populatiegegevens. Voordat we de ophoging toepassen analyseren we eerst of de verdeling van de respons naar leeftijd en geslacht verschilt van deze verdeling in de populatie. Deze uitkomst bepaalt of we ook nog een weging moeten toepassen.

In tabel 2.2 zien we dat de verdeling naar leeftijd en geslacht van de respondenten verschilt van die van de populatie. Onder de NVM-leden is vooral de groep 50- tot en met 66-jarige leden in de respons naar verhouding groter dan in de populatie. Hierbij is dus sprake van een oververtegenwoordiging in de respons (35% om 21%). In 2019 was onder deze leeftijdsgroep ook sprake van een oververtegenwoordiging (27% om 21%). Vooral onder leden jonger dan 35 jaar zien we een ondervertegenwoordiging in de respons (27% om 39%). Binnen de groep niet-NVM-leden zien we grotere afwijkingen tussen populatie en respons dan bij NVM-leden. Wederom worden de mondhygiënisten van 50 jaar en ouder in de respons oververtegenwoordigd en de mondhygiënisten jonger dan 35 jaar ondervertegenwoordigd. Hierbij gaat het om verschillen van 10 procentpunten. Deze verschillen zien we ook terug als we de totale respons vergelijken met de populatie.

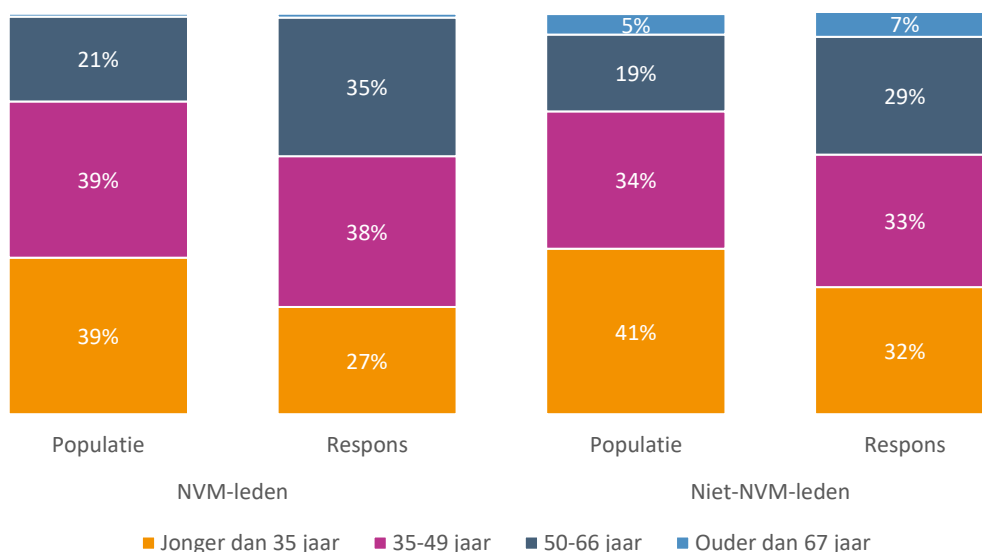
Tabel 2.2 Verdeling van de populatie en de responsgroep mondhygiënisten, naar NVM-lidmaatschap en leeftijd

	NVM-leden				Niet-NVM-leden				Totaal			
	Populatie		Respons		Populatie		Respons		Populatie		Respons	
Leeftijd	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Jonger dan 35 jaar	1.217	39%	188	27%	573	41%	50	31%	1.790	40%	238	28%
35 - 49 jaar	1.213	39%	264	38%	476	34%	54	33%	1.689	38%	318	37%
50 - 66 jaar	659	21%	243	35%	267	19%	48	29%	926	21%	291	34%
Ouder dan 67 jaar	23	1%	7	1%	71	5%	11	7%	94	2%	18	2%
Onbekend	-	-	-	-	2	0%	-	-	2	0%	-	-
Totaal	3.112	100%	702	100%	1.389	100%	163	100%	4.501	100%	865	100%

Bron: ledenbestand NVM-mondhygiënisten, DiplomaRegister Mondhygiënisten en enquête RegioPlan 2021

De leeftijdsverdeling van NVM-leden en niet-NVM-leden wordt in figuur 2.1 ook visueel weergegeven. Hierin is te zien dat de samenstelling van de twee groepen duidelijk verschilt als we de respons en de populatie vergelijken.

Figuur 2.1 Leeftijdsverdeling van de populatie mondhygiënisten naar NVM-lidmaatschap en leeftijdscategorie

Bron: ledenbestand NVM-mondhygiënisten en DiplomaRegister Mondhygiënisten

Gelet op de onder- en oververtegenwoordiging van bepaalde leeftijdsgroepen in de respons, hebben we de resultaten van de enquête gewogen en opgehoogd. Hierbij hebben we ook rekening gehouden met geslacht en NVM-lidmaatschap.

2.3 Vragenlijstonderzoek onder de tandartsen

De vragenlijst

De vragenlijst die tijdens de vorige meting is gebruikt vormde de basis voor de vragenlijst voor het onderzoek van 2021. Dit om ook een vergelijking met vorige metingen mogelijk te maken. Over de volgende onderwerpen zijn nieuwe vragen toegevoegd:

- De verwachte ontwikkelingen ten aanzien van de verhouding patiënt-/niet-patiëntgebonden uren.
- De verwachte ontwikkelingen in de aard van het dienstverband.
- De opleidingsplaats.

De vragenlijst is opgenomen in bijlage 1.

Steekproef tandartsenadministratie KNMT

De vragenlijst is verstuurd naar personen uit de tandartsenadministratie van de KNMT. Hierbij is een steekproef van 2.500 tandartsen getrokken, om niet een onnodig aantal tandartsen te belasten met het invullen van een vragenlijst. Specialist (kaakchirurgen en orthodontisten) zijn uitgesloten bij de steekproeftrekking, zij worden tijdens het aanbodonderzoek naar specialistische mondzorg bevestigd. In de ledenlijst van de KNMT is rekening gehouden met een aantal voorwaarden om de steekproef te trekken. Voormalige leden, rustende leden en leden waarvan geen woon- of werkadres bekend is, zijn meegenomen in de steekproeftrekking. Leden waarvan geen e-mailadres bekend is zijn uitgesloten bij het trekken van de steekproef. Buitenlands gediplomeerde tandartsen zijn met vijftig procent oversampled, omdat de ervaring leert dat onder deze groep de respons lager is.

Rustende leden zijn tijdens het vorige onderzoek uit 2019 niet meegenomen in de steekproef. Door deze groepen nu wel mee te nemen, verwachten we een beter beeld van niet werkzame tandartsen en tandartsen die na hun pensioenleeftijd nog werkzaamheden uitvoeren.

Respons

In tabel 2.3 is weergegeven hoeveel tandartsen zijn aangeschreven en hoeveel tandartsen de vragenlijst hebben ingevuld, uitgesplitst naar geslacht en leeftijdscategorie. Op basis hiervan zijn de responspercentages per (sub)groep berekend. Van de benaderde tandartsen reageerde 23 procent. In de oudere leeftijdscategorieën is de respons hoger.

Tabel 2.3 Aantal aangeschreven en responderende tandartsen, naar geslacht en leeftijdscategorie

		Aangeschreven	Respons	Respons %
Mannen	Jonger dan 35 jaar	202	29	15%
	35-49 jaar	332	67	20%
	50-66 jaar	567	156	28%
	67 jaar en ouder	373	104	28%
	<i>Totaal</i>	<i>1.474</i>	<i>356</i>	<i>24%</i>
Vrouwen	Jonger dan 35 jaar	378	50	16%
	35-49 jaar	359	98	25%
	50-66 jaar	239	69	29%
	67 jaar en ouder	50	8	16%
	<i>Totaal</i>	<i>1.026</i>	<i>225</i>	<i>22%</i>
Totaal		2.500	581*	23%

* Exclusief respondenten die 'anders' als geslacht hebben aangekruist.

Bron: steekproef KNMT en enquête RegioPlan 2021

Ophoging en weging

Om een zo goed mogelijk landelijk beeld te geven, hogen we de resultaten op naar de populatie tandartsen. In overleg met de Kamer is besloten om vanwege de mogelijke selectieve respons van tandartsen

die na de pensioenleeftijd doorwerken de populatie te beperken tot tandartsen jonger dan 70 jaar. Voordat we de ophoging toepassen, kijken we eerst of hierbij een weging moet worden toegepast op basis van leeftijd, geslacht en buitenlands gediplomeerd.

Voor de verdeling van de populatie tandartsen gebruiken we de cijfers bekend bij de KNMT. Tabel 2.4 laat zien dat de verdeling van de respons redelijk overeenkomt met de populatie, maar er zijn ook verschillen waarneembaar. In de oudere leeftijdsgroepen is de respons hoger dan in de jongere leeftijdsgroepen, met uitzondering van de groep die reeds de pensioengerechtigde leeftijd heeft bereikt. Gezien de verschillen die er zijn kiezen we ervoor om een weging toe te passen op basis van geslacht (man/vrouw) en leeftijd.

Tabel 2.4 Verdeling van de populatie en de responsgroep tandartsen naar geslacht en leeftijdscategorie

		Populatie		Respons	
		N	%	N	%
Mannen	Jonger dan 35 jaar	945	8%	29	6%
	35-49 jaar	1.520	13%	67	13%
	50-66 jaar	3.348	29%	156	31%
	67-69 jaar	718	6%	38	7%
Vrouwen	Jonger dan 35 jaar	1.750	15%	50	10%
	35-49 jaar	1.758	15%	98	19%
	50-66 jaar	1.270	11%	69	14%
	67-69 jaar	129	1%	4	1%
Totaal		11.438	100%	511*	100%

* Exclusief respondenten die 'anders' als geslacht hebben aangekruist.

Bron: KNMT en enquête Regioplan 2021

Tabel 2.5 laat zien dat het aandeel Nederlands gediplomeerde tandartsen 82 procent bedraagt in de populatie en 81 procent in de respons. De oververtegenwoordiging van buitenlandsge-diplomeerde tandartsen in de steekproef heeft dus geleid tot een respons die vergelijkbaar is met de populatie. Hierdoor is het niet nodig om een weging toe te passen als het gaat om tandartsen die in het buitenland hun diploma hebben behaald.

Tabel 2.5 Verhouding Nederlands en buitenlandsge-diplomeerde tandartsen

Categorie	Benaderd via KNMT		
	Populatie	Steekproef	Respons
Nederlands	82%	73%	81%
Buitenlands	18%	27%	19%
Totaal (N)	11.504	2500	583*

* Dit aantal is inclusief respondenten ouder dan 70 jaar en respondenten die 'anders' als geslacht hebben aangekruist.

Bron: KNMT en enquête Regioplan 2021

2.4 CBS-microdata-analyse

Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) beschikt over tal van administraties op persoons-, bedrijfs- en adresniveau, de zogeheten Stelsel van Sociaal-statistische Bestanden (SSB). Dit zijn bestanden met microdata, die wij verder zullen aanduiden als CBS-microdata. Deze CBS-microdata kunnen zicht geven op de populatie mondhygiënisten en tandartsen. Op basis van opleidingsgegevens en BIG-registraties in de microdata identificeren en selecteren we gediplomeerde mondhygiënisten en tandartsen en BIG-geregistreerde tandartsen. Vervolgens kunnen we de arbeidsmarktpositie en het externe rendement voor alle gediplomeerde tandartsen en mondhygiënisten bepalen.

Extern rendement

Voor de gediplomeerde mondhygiënisten en tandartsen bepalen we de sociaal-economische positie respectievelijk 1, 5, 10 en 15 jaar na het behalen van het diploma. Voor de tandartsen en mondhygiënisten

in loondienst bepalen we op basis van een bestand met banen van alle werkenden in Nederland, de polisadministratie, binnen welke sector en cao dit is. In de polisadministratie zitten alle individuele inkomstenverhoudingen in Nederland die onder de loonheffing vallen en voortkomen uit banen waarbij ten minste één uur per week betaalde arbeid wordt verricht. In deze inkomstenverhoudingen zijn onder andere inkomsten, sectoren en cao's vanaf 2006 weergegeven. De polisadministratie geeft alleen inzicht in de inkomstenverhoudingen van personen in loondienst.

Op deze manier bepalen we voor alumni de volgende kenmerken 1, 5, 10 en 15 jaar na het behalen van hun diploma¹:

- sociaal-economische positie (werkzaam in loondienst, werkzaam als zelfstandige, directeur-groot-aandeelhouder, en overig²);
- sector en cao van de alumni in loondienst;
- geslacht van de alumni;
- regio waar de alumni in loondienst werkzaam zijn.

¹ Naarmate de analyse betrekking heeft op een moment dat verder van het afstuderen af ligt, zijn er gegevens van minder alumni beschikbaar. Zo zijn er voor het moment 1 jaar na afstuderen gegevens beschikbaar van alle diplomajaargangen tussen 2001 en 2019, maar voor het moment 15 jaar na afstuderen kan alleen gekeken worden naar de diplomajaargangen 2001 tot en met 2004.

² In deze categorie zitten personen met verschillende uitkeringen, zoals een bijstandsuitkering of een arbeidsongeschiktheidsuitkering, en overige personen zonder inkomen.

Aanbod mondhygiënisten

3

3 Aanbod mondhygiënisten

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk staan de werkzame mondhygiënisten centraal. We beantwoorden de onderstaande deelvragen:

- Wat is het aandeel werkzame mondhygiënisten in aantal en fte naar leeftijd en geslacht per 1/1/2022, in Nederland, en onderverdeeld naar regio?
- Wat is het gemiddeld aantal gewerkte uren en fte per 1/1/2022, 5 jaar geleden en over 5 jaar, en wat is op basis daarvan de verwachte arbeidstijdontwikkeling naar de toekomst?
- Wat is de uitstroomverwachting naar leeftijd, geslacht en reden van uitstroom en wat zijn onder andere op basis daarvan de uitstroomepercentages over 5/10/15 en 20 jaar?
- Wat is het externe rendement van de opgeleide mondhygiënisten na 1, 5, 10 en 15 jaar, uitgesplitst naar m/v?

3.2 Aandeel werkzame personen, uren en FTE

Aantal werkzame mondhygiënisten in Nederland

Van de respondenten is 86,5 procent werkzaam als mondhygiënist in Nederland. Op basis hiervan berekenen we dat er in 2021 3.900 mondhygiënisten werkzaam waren in Nederland (86,5% van de populatie van 4.500 mondhygiënisten). Daarnaast is 0,9 procent werkzaam als mondhygiënist in het buitenland (40 personen). In 2019 werd het aantal werkzame mondhygiënisten op 3.569 geschat. Het aantal werkzame mondhygiënisten is daarmee met 8 procent toegenomen ten opzichte van 2019.

Leeftijd en geslacht mondhygiënisten

Tabel 3.1 laat zien welk deel van de gediplomeerde mondhygiënisten werkzaam is als mondhygiënist, verbijzonderd naar leeftijd en geslacht. Van de mondhygiënisten is 87 procent daadwerkelijk werkzaam in dit beroep. Bij de mondhygiënisten tussen de 35-49 jaar is de werkzaamheid in Nederland het hoogst (93%).

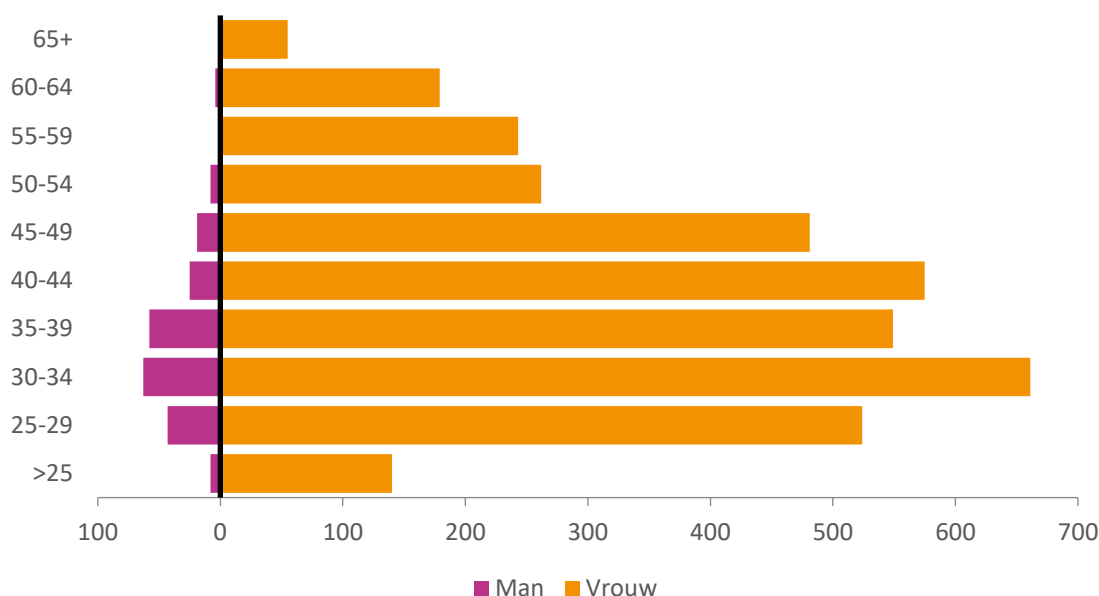
Tabel 3.1 Totale aantal mondhygiënisten (N) en aantal werkzame mondhygiënisten in Nederland naar leeftijd en geslacht; opgehoogde resultaten, afgerond op tientallen

Leeftijd	Mannen			Vrouwen			Totaal*		
	N	Werkzaam	%	N	Werkzaam	%	N	Werkzaam	%
Jonger dan 35 jaar	130	120	92%	1.660	1.460	89%	1.790	1.580	90%
35-49 jaar	90	90	100%	1.600	1.470	92%	1.690	1.560	93%
50-66 jaar	20	20	100%	910	720	80%	930	730	80%
67 jaar en ouder	0	0	-	100	20	21%	100	20	21%
Totaal	240	230	96%	4.260	3.670	87%	4.500	3.890	87%

Bron: enquête RegioPlan 2021

In figuur 3.1 wordt de leeftijdsverdeling van het totaal aantal werkzame mondhygiënisten naar geslacht weergegeven. Hierin zien we dat de grootste groep mondhygiënisten tussen de 30 en 34 jaar oud is. De gemiddelde leeftijd van de werkzame mondhygiënisten is 40,0 jaar.

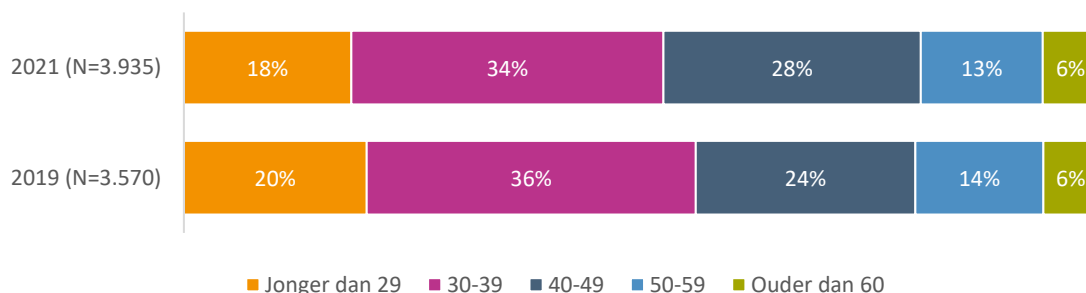
Figuur 3.1 Leeftijdverdeling van werkzame mondhygiënisten in Nederland naar geslacht

Bron: enquête RegioPlan 2021

Figuur 3.2 laat de leeftijdsverdeling van werkzame mondhygiënisten in 2021 in vergelijking met 2019 zien. Hierin zien we dat de leeftijdsverdeling van 2021 vergelijkbaar is met die van 2019. De groep tussen de 40 en 49 jaar is wat groter geworden, de groepen onder de 40 jaar zijn iets kleiner geworden.

Figuur 3.2 Leeftijdverdeling werkzame mondhygiënisten in 2021 in vergelijking met 2019

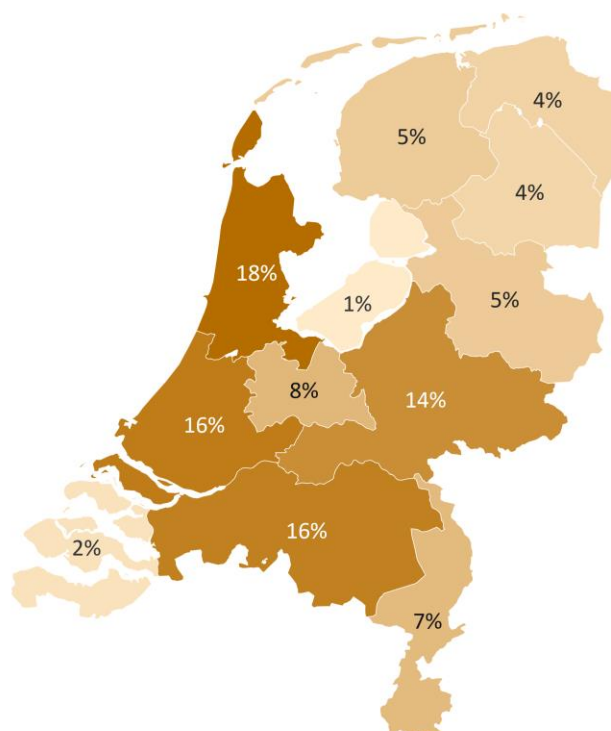
Bron: enquête RegioPlan 2021 en enquête Nivel 2019

Regionale spreiding mondhygiënisten

In de vragenlijst hebben we mondhygiënisten gevraagd waar zij werken.³ Absoluut gezien werken de meeste mondhygiënisten in Noord-Holland (18%, zie figuur 3.3). Wanneer we kijken naar het aantal mondhygiënisten per 100.000 inwoners, werken in Friesland en Drenthe relatief de meeste mondhygiënisten (zie figuur 3.4). In Flevoland werken de minste mondhygiënisten per 100.000 inwoners, namelijk 7 mondhygiënisten.

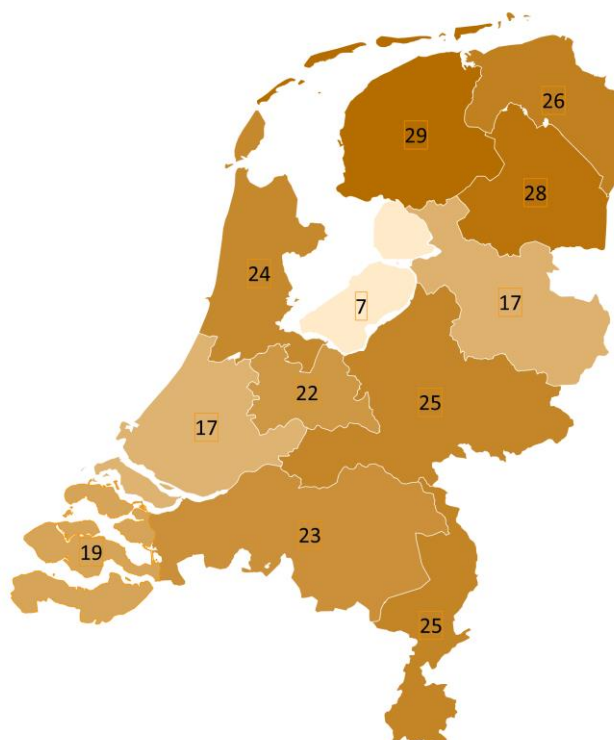
³ We hebben gevraagd naar de eerste vier cijfers van de postcode van de werklocatie. Bij meerdere werklocaties gaat het om de werklocatie waar gemiddeld de meeste uren per week wordt gewerkt. 3 procent van de werkende tandartsen heeft geen (geldige) postcode opgegeven.

Figuur 3.3 Regionale spreiding mondhygiënisten naar provincie

Bron: enquête Regioplan 2021

Figuur 3.4 Schatting aantal mondhygiënisten per 100.000 inwoners per provincie

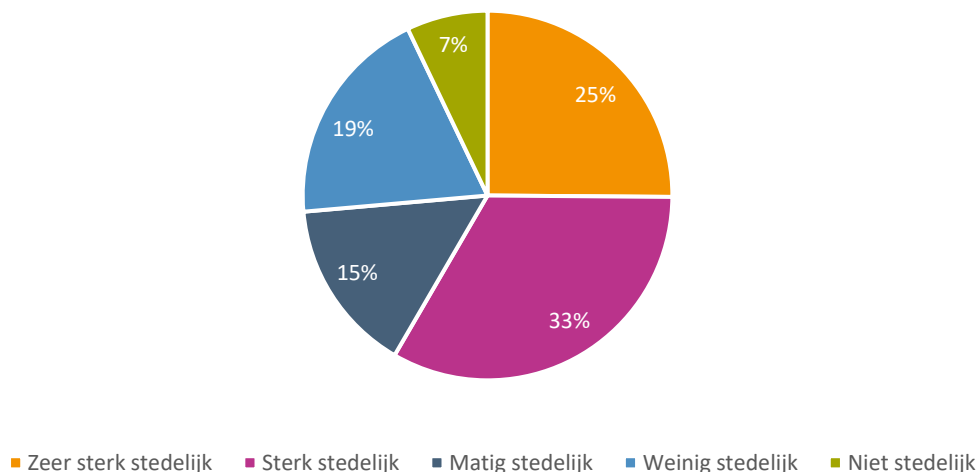

Bron: enquête Regioplan 2021

Meer dan de helft van de mondhygiënisten werkt in een stedelijk gebied (figuur 3.5). Een kwart van de mondhygiënisten werkt namelijk in zeer sterk stedelijk gebied en nog eens een derde werkt in sterk stedelijk gebied.

We hebben gekeken hoeveel procent van de werkzame mondhygiënisten werkt in een opleidingsstad (Amsterdam, Groningen, Utrecht, Nijmegen). Dit is 13 procent van de werkzame mondhygiënisten.

Figuur 3.5 Aantal tandartsen naar stedelijkheid* van een gebied

* Stedelijkheid op basis van definitie CBS.

Bron: enquête RegioPlan 2021

Werkzame mondhygiënisten naar werkweek in uren en fte

Aan alle werkzame mondhygiënisten is de vraag gesteld hoeveel uur zij werkzaam zijn per week en hoeveel weken per jaar zij werken. Daarbij is voor uren de volgende instructie gegeven (zie ook bijlage 1 voor de originele vragenlijst): *Hoeveel uren bent u momenteel per week werkzaam als mondhygiënist in Nederland? Het gaat om uw totale werktijd, inclusief eventuele niet-patiëntgebonden activiteiten (zoals bedrijfsmatige werkzaamheden of nascholing), maar exclusief (spoed)diensten.*

In tabel 3.2 worden de opgehoogde resultaten gepresenteerd waaruit blijkt dat mondhygiënisten gemiddeld 30,4 uur per week (0,74 fte) en ongeveer 46 weken per jaar werken. In 2019 werkte men gemiddeld 32 uur (0,77 fte.) De huidige werkomvang is dus iets lager dan in 2019. Mannen werken gemiddeld per week meer uren dan vrouwen: gemiddeld 37,1 uur tegenover 30,0 uur per week. Omgerekend naar fte betreft dit 0,87 fte tegenover 0,74 fte. De gemiddelde aanstellingsomvang neemt af naarmate mondhygiënisten ouder worden. De groep jonger dan 35 jaar werkt gemiddeld 32 uur, de groep van 50 jaar tot en met 66 jaar werkt gemiddeld 29 uur per week.

Tabel 3.2 Aantal uur dat mondhygiënisten werkzaam zijn per week, aantal weken werkzaam per jaar en fte* naar leeftijd en geslacht; opgehoogde resultaten

Leeftijd	Mannen (N=225)			Vrouwen (N=3.669)			Totaal (N=3.895)		
	Uur per week	Weken per jaar	Fte	Uur per week	Weken per jaar	Fte	Uur per week	Weken per jaar	Fte
< 35 jaar	35,4	45,8	0,83	31,7	46,4	0,78	31,9	46,3	0,79
35-49 jaar	38,9	45,1	0,91	29,1	45,8	0,71	29,6	45,8	0,72
50-66 jaar	42,0	47,7	0,97	28,6	44,9	0,70	28,8	45,0	0,70
67 jaar en ouder	-	-	-	21,5	39,5	0,52	21,5	39,5	0,52
Totaal	37,1	45,6	0,87	30,0	45,8	0,74	30,4	45,8	0,74

* Fte berekend op basis van een 40-urige werkweek, waarbij één mondhygiënist maximaal 1 fte kan werken.

Bron: enquête RegioPlan 2021

In tabel 3.3 is te zien hoeveel uren en fte mondhygiënisten werken naar werkverband. Praktijkhouders werken gemiddeld de meeste uren per week, namelijk 30,5 uur. Daarna volgen de mondhygiënisten die

zelfstandig in een mondhygiënistenpraktijk werken, met 26,1 uur per week. Mondhygiënisten die in loondienst werken in een algemene mondzorgpraktijk/tandartspraktijk werken gemiddeld 23,5 uur.

Tabel 3.3 Aantal uur dat mondhygiënisten werkzaam zijn per week en fte* naar werkverband en geslacht; opgehoogde resultaten

Werkverband	Mannen			Vrouwen			Totaal		
	Uur per week	Fte	N	Uur per week	Fte	N	Uur per week	Fte	N
Als mondhygiënist-praktijkhouder	35,9	0,80	60	30,1	0,72	840	30,5	0,73	900
Als mondhygiënist in loondienst in mondhygiënistenpraktijk(en)	.	.	.	22,4	0,55	290	22,0	0,54	290
Als zelfstandig mondhygiënist in mondhygiënistenpraktijk(en)	.	.	.	19,2	0,48	450	19,9	0,49	480
Als mondhygiënist in loondienst in algemene mondzorgpraktijk/ tandartspraktijk(en)	.	.	.	23,6	0,59	1.490	23,5	0,59	1.530
Als zelfstandig mondhygiënist in algemene mondzorgpraktijk/ tandartspraktijk(en)	33,1	0,83	100	25,1	0,62	670	26,1	0,63	770
Als mondhygiënist in loondienst in een parodontologie-, implantologie- of orthodontiepraktijk	.	.	.	19,6	0,49	280	19,6	0,49	300
Als zelfstandig mondhygiënist in een parodontologie-, implantologie- of orthodontiepraktijk	.	.	.	17,5	0,42	50	16,4	0,40	70
Als mondhygiënist in loondienst in zorginstelling	.	.	.	17,9	0,44	180	18,3	0,46	190
Als mondhygiënist in loondienst in onderwijsinstelling	.	.	.	20,1	0,51	120	20,5	0,51	150
Anders	.	.	.	20,3	0,50	260	19,4	0,48	280
Totaal	37,1	0,87	230	30,0	0,74	3.710	30,4	0,74	3.890

. minder dan 10 waarnemingen in de enquête

* Fte berekend op basis van een 40-urige werkweek, waarbij één mondhygiënist maximaal 1 fte kan werken.

Bron: enquête RegioPlan 2021

3.3 Arbeidstijdontwikkeling

Aan de werkzame mondhygiënisten is gevraagd of zij over 5 jaar nog steeds als mondhygiënist in Nederland verwachten te werken. Ruim 88 procent antwoordde hierop bevestigend. Hierna werd de vraag gesteld hoeveel uur men over vijf jaar dan verwacht te werken. De resultaten hiervan worden in tabel 3.4 en 3.5 weergegeven.

De mondhygiënisten die aangaven over vijf jaar nog werkzaam te zullen zijn, verwachten over vijf jaar gemiddeld 2 uur minder te werken dan op het moment van de vragenlijst. Dit komt neer op een afname van 6 procent. Uitgedrukt in fte verwacht men 0,03 fte minder te gaan werken. We zien een 'afbouw'-effect, voornamelijk bij de oudere leeftijdsgroepen waarbij we een grotere afname in uren zien.

Tabel 3.4 Gemiddeld aantal uur dat mondhygiënisten 'nu' (najaar 2021) werkzaam zijn in Nederland, en gemiddeld aantal uur dat zij over 5 jaar verwachten werkzaam te zijn, naar leeftijd en geslacht over 5 jaar; opgehoogde resultaten

Leeftijd	Mannen		Vrouwen		Totaal	
	Uren nu	Uren over 5 jaar	Uren nu	Uren over 5 jaar	Uren nu	Uren over 5 jaar
< 35 jaar	35,4	34,8	31,7	28,8	31,9	29,2
35-49 jaar	38,8	31,3	29,1	28,4	29,6	28,6
50-66 jaar	42,0	.	28,6	26,0	28,8	26,4
67 jaar en ouder	-	-	21,5	-	21,5	-
Totaal	37,1	33,7	30,0	28,2	30,4	28,5

. minder dan 10 waarnemingen in de enquête

- geen waarnemingen in de enquête

Bron: enquête RegioPlan 2021

Tabel 3.5 Gemiddeld aantal fte* dat mondhygiënisten 'nu' (najaar 2021) werkzaam zijn in Nederland, en gemiddeld aantal fte dat zij over 5 jaar verwachten werkzaam te zijn, naar leeftijd en geslacht over 5 jaar; opgehoogde resultaten

Leeftijd	Mannen		Vrouwen		Totaal	
	Fte nu	Fte over 5 jaar	Fte nu	Fte over 5 jaar	Fte nu	Fte over 5 jaar
< 35 jaar	0,83	0,84	0,78	0,72	0,79	0,73
35-49 jaar	0,91	0,76	0,71	0,71	0,72	0,71
50-66 jaar	0,97	.	0,70	0,65	0,70	0,65
67 jaar en ouder	-	-	0,52	-	0,52	-
Totaal	0,87	0,81	0,74	0,70	0,74	0,71

. minder dan 10 waarnemingen in de enquête

- geen waarnemingen in de enquête

* Fte berekend op basis van een 40-urige werkweek.

Bron: enquête RegioPlan 2021

3.4 Uitstroomverwachting

Om de uitstroomverwachting te onderzoeken is aan respondenten de vraag gesteld of men denkt over vijf jaar in Nederland werkzaam te zijn als mondhygiënist. 88 procent geeft hierbij aan over vijf jaar waarschijnlijk nog steeds te werken als mondhygiënist in Nederland. Vervolgens is aan deze groep de vraag gesteld tot welke leeftijd men (ongeveer) denkt te blijven werken als mondhygiënist Nederland. De gemiddelde leeftijd waarop de groep mondhygiënisten denkt te blijven werken is ongeveer 62 jaar. Aan de mondhygiënisten boven de 50 jaar is de vraag gesteld of zij in de aanloop naar het pensioen van plan zijn minder te gaan werken. Bijna de helft (46%) is dit van plan te gaan doen.

Tabel 3.6 laat zien dat over 5 jaar 11 procent van de beroepsgroep uitgestroomd zal zijn. Daarna stroomt 20 procent binnen 10 jaar uit, 31 procent binnen 15 jaar en 46 procent binnen 20 jaar. In 2019 was de uitstroom verwachting zeer vergelijkbaar (12%, 21%, 32% en 45%).

Aan de mondhygiënisten die aangaven over vijf jaar waarschijnlijk niet meer werkzaam te zijn is gevraagd of zij verwachten tijdelijk of permanent te stoppen. Ongeveer 21 procent van de respondenten verwacht tijdelijk te stoppen met werken als mondhygiënist in Nederland.

Tabel 3.6 Uitstroom mondhygiënist na 5, 10, 15 en 20 jaar; opgehoogde resultaten

Geslacht	Verwachte uitstroom na 5 jaar	Verwachte uitstroom na 10 jaar	Verwachte uitstroom na 15 jaar	Verwachte uitstroom na 20 jaar
Mannen	14%	17%	30%	42%
Vrouwen	11%	20%	31%	47%
Totaal	11%	20%	31%	46%

Bron: enquête Regioplan 2021

3.5 Extern rendement

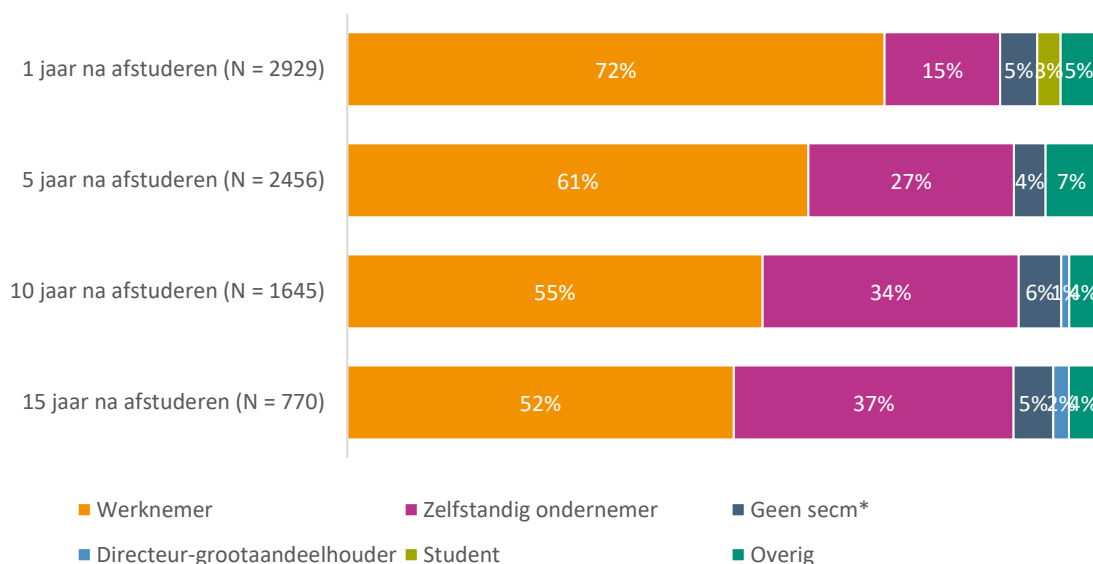
Om het extern rendement te bepalen, hebben we geanalyseerd wat de arbeidsmarktpositie van alumni mondzorgkunde is 1, 5, 10 en 15 jaar na afstuderen. Allereerst zijn de sociaal-economische positie van de alumni onderzocht, waarna de sector, bedrijfstak-cao, provincie en geslacht voor de werkzame alumni zijn geanalyseerd.

Sociaal-economische positie

Zoals te zien in figuur 3.6 is het grootste deel van de alumni mondzorgkunde werknemers in loondienst. Dit aandeel neemt af naarmate het afstuderen langer geleden is. Omgekeerd is te zien dat, naarmate het afstuderen langer geleden is, het aandeel zelfstandig ondernemers toeneemt. Het aandeel alumni dat geen sociaal-economische positie heeft, en dus niet (in Nederland) geregistreerd staat, ligt rond de 5%. Van deze mensen zijn er na 1, 5, 10, en 15 jaar na afstuderen respectievelijk 12 (<1%), 46 (2%), 53 (3%), en 24 (3%) naar het buitenland vertrokken.

Van de alumni in de categorieën werknemer, zelfstandig ondernemer en dga kunnen we zeggen dat zij waarschijnlijk werkzaam als mondhygiënist, maar dit is een overschatting.

Figuur 3.6 Sociaal-economische categorie van alumni op 1, 5, 10 en 15 jaar na afstuderen

* In de CBS-microdata is aangegeven welke sociaal-economische positie iemand inneemt. Categorieën van sociaal-economische positie zijn werknemer, zelfstandig ondernemer, directeur-grotaandeelhouder, student, verschillende categorieën ontvanger van uitkering, en overig zonder inkomen. Ook is de categorie 'geen sociaal-economische positie' mogelijk, wat inhoudt dat de sociaal-economische positie niet vast te stellen is omdat iemand niet (in Nederland) geregistreerd staat, geen vaste woon- of verblijfplaats heeft of overleden is.

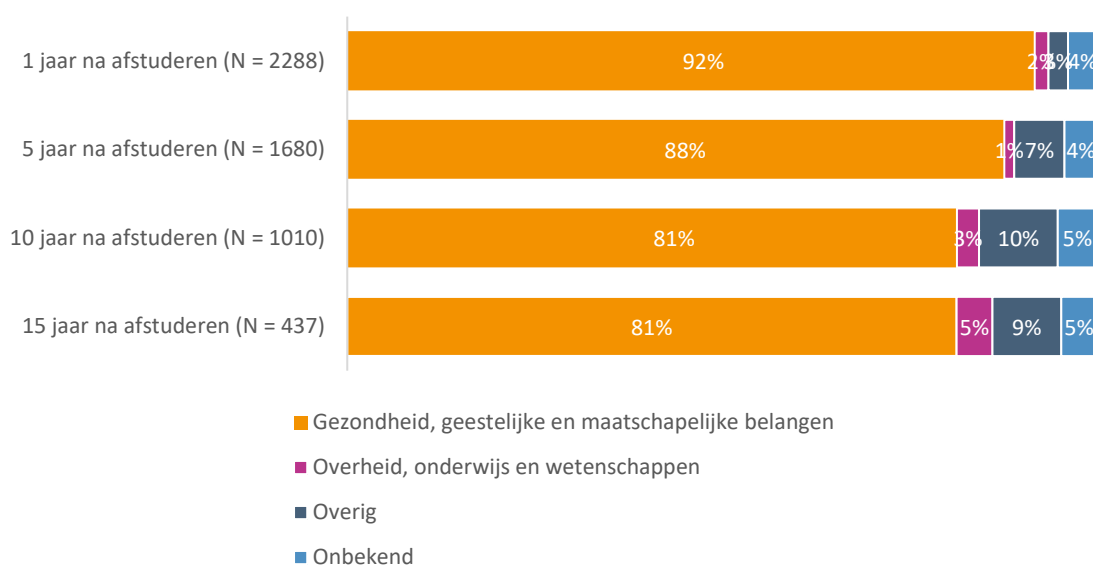
Bron: CBS-microdata, analyse Regioplan 2022

Sector en cao

Voor de alumni werkzaam in loondienst⁴ is nagegaan in welke sector en onder welke cao zij werkzaam zijn, respectievelijk 1, 5, 10 en 15 jaar na afstuderen. Het grootste deel van de alumni is, ongeacht het aantal jaar na afstuderen, werkzaam in de sector gezondheid, geestelijke en maatschappelijke belangen. Dit aandeel neemt af naarmate het aantal jaar na afstuderen groter wordt, terwijl het aandeel werkzaam in de overheid, onderwijs en wetenschappen of de sector 'overig' werkzaam is juist afneemt naarmate het aantal jaar na afstuderen groter wordt.

Van de werkzame alumni in de categorieën overig en onbekend kunnen we concluderen dat zij hoogstwaarschijnlijk niet (meer) werkzaam als mondhygiënist zijn.

Figuur 3.7 Sector van werkzame alumni op 1, 5, 10 en 15 jaar na afstuderen

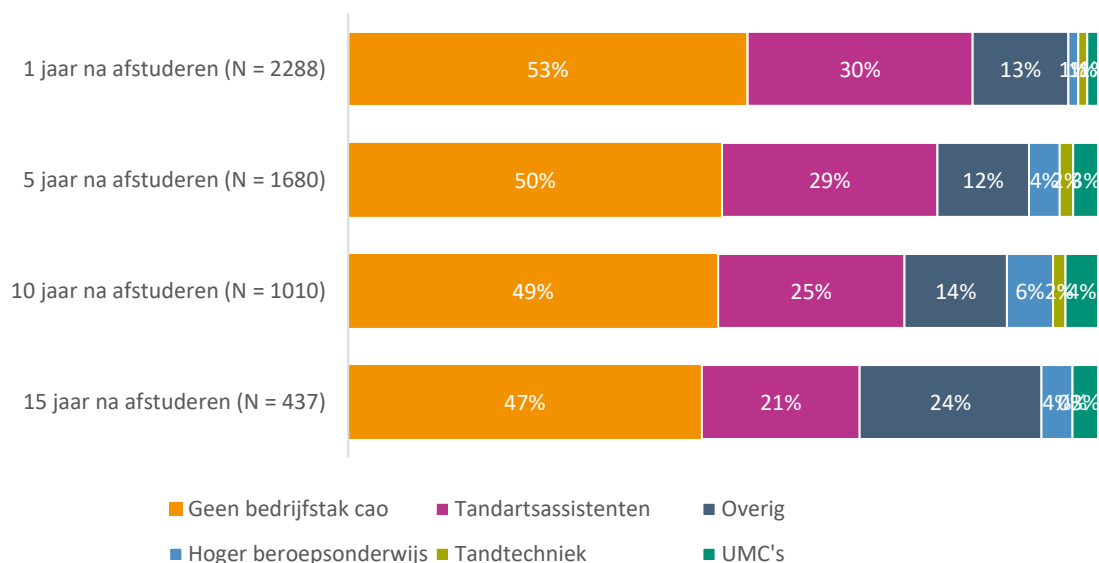

Bron: CBS-microdata, analyse RegioPlan 2022

Mondhygiënisten hebben geen eigen bedrijfstak-cao. We zien dit terug in de cijfers; meer dan de helft van de alumni is 1 jaar na afstuderen niet werkzaam onder een bedrijfstak-cao. Dit aandeel neemt iets af naarmate het aantal jaar na afstuderen groter wordt, tot onder de helft, 15 jaar na afstuderen. Het aandeel alumni dat onder de tandartsassistenten-cao werkt neemt af naarmate het aantal jaren na afstuderen groter wordt, van 30 procent naar 21 procent. Het aandeel alumni dat onder overige cao's werkzaam is neemt toe.

⁴ Het is niet mogelijk om voor alumni werkzaam als zelfstandige te bepalen in welke sector, onder welke cao, of in welke provincie zij werkzaam zijn, aangezien hun data niet in de polisadministratie voorkomen.

Figuur 3.8 Cao van werkzame alumni op 1, 5, 10 en 15 jaar na afstuderen

Bron: CBS-microdata, bewerking RegioPlan 2021

Door het combineren van de gegevens over de sociaaleconomische positie van alumni (werknemer, zzp'er en dga) en de sector waarin zij werkzaam zijn (gezondheid, geestelijke en maatschappelijke belangen), kan een inschatting worden gemaakt van het extern rendement. Dit levert een extern rendement op van rond de tachtig procent, ongeacht het aantal jaren na afstuderen (zie tabel 3.7). Het op deze manier bepaalde externe rendement wijkt af van het extern rendement dat is geschat in het vorige aanbodonderzoek. Hiervoor is destijds gebruik gemaakt van gegevens uit het Diplomaregister van de NVM en cijfers over het aantal alumni per afstudeerjaar naar hogeschool gecombineerd met de enquêteresultaten over de werkzaamheid van de alumni. De cijfers over het aantal alumni per afstudeerjaar naar hogeschool zijn sinds 2019 niet meer geactualiseerd en kunnen dus niet gebruikt worden voor dit onderzoek. Derhalve hebben wij uitsluitend op basis van de uitkomsten van de enquête het externe rendement bepaald voor de afstudeercohorten die ook gebruikt zijn voor het vorige onderzoek respectievelijk 0 tot 3 jaar, 3 tot 8 jaar, 8 tot 13 jaar en 13 tot 18 jaar. Dit in tegenstelling tot de analyses op basis van de CBS microdata waarbij alle alumni die respectievelijk meer dan 1, 5, 10 en 15 jaar geleden zijn afgestudeerd zijn meegenomen.

Tabel 3.7 Extern rendement na 1, 5, 10 en 15

	1 jaar	5 jaar	10 jaar	15 jaar
Bron				
CBS microdata	81% (3% student)	81%	80%	81%
Enquête	96%	84%	95%	85%
Aanbodonderzoek 2019	79%	88%	85%	76%

Bron: enquête RegioPlan 2021

Aanvullende aanbodegegevens mondhygiënisten

4

4 Aanvullende aanbodgegevens mondhygiënist

In dit hoofdstuk worden de overige resultaten besproken met betrekking tot het aanbod aan en de verrichtingen van mondhygiënist. De volgende vragen staan hierbij centraal:

- Wat is de verhouding patiënt-/niet-patiëntgebonden uren en hoe ontwikkelt die zich naar de toekomst?
- Wat is de aard van het werkverband (bv. praktijk eigenaar, loondienst, zzp'er) binnen de beroepsgroep van mondhygiënist, en wat zijn hierin verwachte ontwikkelingen?
- Hoe ziet het mondzorgteam eruit qua disciplinemix?
- Wat is de omvang van de in- en uitstroom van buitenlands gediplomeerde mondhygiënist?

4.1 Verhouding patiënt-/niet-patiëntgebonden uren

Van de 30 uur die gemiddeld gewerkt wordt per week besteden mondhygiënist gemiddeld 86 procent aan declarabele werkzaamheden, in het kader van patiëntenzorg. Over vijf jaar is dat 1 procent minder (85%). Aan niet-declarabele bedrijfsmatige werkzaamheden wordt gemiddeld 14 procent besteed. Over vijf jaar verwacht men hieraan 1 procent meer te besteden (15%). In de toekomst verwacht men gemiddeld 2 uur minder te werken per week. Tijdens het vorige onderzoek uit 2019 is de vraag naar declarabele werkzaamheden op een andere manier uitgevraagd, mondhygiënist besteedden toen 79 procent van hun tijd aan patiëntgebonden uren.

Tabel 4.1 Declarabele uren mondhygiënist op basis van aantal gewerkte uren 'nu' (najaar 2021) en verwachting over 5 jaar; opgehoogde resultaten

	Nu %	Over 5 jaar %
Declarabele werkzaamheden (stoeluren), in het kader van patiëntenzorg	86%	85%
Niet-declarabele bedrijfsmatige werkzaamheden	14%	15%
Gemiddeld aantal gewerkte uren	30,4	28,5
N	3.880	3.420

Bron: enquête RegioPlan 2021

Daarnaast is aan mondhygiënist gevraagd of hoeveel werktijd zij per maand besteden aan het bijwonen van bij- en nascholingscursussen, vergaderingen wetenschappelijke/vakverenigingen, congressen, bijhouden vakliteratuur, deelname ICO-groepen en dergelijke. Hier besteden zij gemiddeld 3,7 uur per maand aan. Aan het doen van onderzoek of zelf geven van onderwijs besteden zij gemiddeld 2,7 uur per maand.

4.2 Aard van het werkverband

De ruime meerderheid van de mondhygiënist werkzaam in Nederland (70%) werkt parttime. Ongeveer 30 procent zegt fulltime te werken. De meeste mondhygiënist (89%) werken in een praktijk met minder dan tien vestigingen. De praktijk waar men als mondhygiënist werkzaam is bestaat gemiddeld uit vijf behandelstoelen.

Tabel 4.2 Aantal vestigingen van de praktijk waarin mondhygiënist werken; opgehoogde resultaten

	%
Minder dan 10 vestigingen	89%
Meer dan 10 vestigingen	11%

Bron: enquête RegioPlan 2021

Verder kon men aangeven op welke wijze men in een praktijk werkzaam is. In tabel 4.3 zien we op welke wijze men 'nu' (medio 2021) werkzaam is en op welke wijze men in de toekomst verwacht te gaan werken.

Het vaakst gekozen werkverband is als mondhygiënist in loondienst in een algemene mondzorgpraktijk/tandartspraktijk (39% nu werkzaam en 30% in de toekomst), gevolgd door mondhygiënist-praktijkhouder (nu 23% en in de toekomst 36%) en het werken als mondhygiënist in algemene mondzorgpraktijk/tandartspraktijk (nu 20% werkzaam en in de toekomst 22%). Een kwart van de mondhygiënisten werkt in meerdere settings.

Tabel 4.3 Setting waarbinnen mondhygiënisten werkzaam zijn: ‘nu’ (najaar 2021) en toekomstverwachting (over 5 jaar) ; opgehoogde resultaten

	Nu %	Toekomst %
Als mondhygiënist in loondienst in algemene mondzorgpraktijk/tandartspraktijk(en)	39%	30%
Als mondhygiënist-praktijkhouder	23%	36%
Als zelfstandig mondhygiënist in algemene mondzorgpraktijk/tandartspraktijk(en)	20%	22%
Als zelfstandig mondhygiënist in mondhygiënistenpraktijk(en)	12%	18%
Als mondhygiënist in loondienst in mondhygiënistenpraktijk(en)	8%	10%
Als mondhygiënist in loondienst in een parodontologie-, implantologie- of orthodontiepraktijk	8%	9%
Anders	7%	7%
Als mondhygiënist in loondienst in zorginstelling	5%	5%
Als mondhygiënist in loondienst in onderwijsinstelling	4%	7%
Als zelfstandig mondhygiënist in een parodontologie-, implantologie- of orthodontiepraktijk	2%	4%

Bron: enquête RegioPlan 2021

4.3 Samenwerkingsverbanden van mondhygiënisten

Om een beeld te vormen over het type disciplines in een mondhygiënistenpraktijk, is de vraag gesteld welke functies werkzaam zijn in de praktijk waar men behandelend werkzaam is. Het aandeel per functie zien we in tabel 4.4. Ongeveer driekwart van de mondhygiënisten werkt in een praktijk waar ook andere mondhygiënisten werken en waar ook tandartsen werken.

Tabel 4.4 Aandeel werkzaam in de mondhygiënistenpraktijk, naar functie; opgehoogde resultaten

	%
Mondhygiënisten (exclusief uzelf)	75%
Tandartsen	73%
Baliemedewerkers	68%
Tandartsassistenten (alleen als zodanig actief)	65%
Praktijkmanager	50%
Preventieassistenten (alleen als zodanig actief)	49%
Tandarts- en preventieassistent (gecombineerd actief)	41%
Administratieve krachten	31%
Tandprotheticen	21%
Tandtechnici	12%
Andere personen	21%

Bron: enquête RegioPlan 2021

Mondhygiënisten geven in de vragenlijst aan dat er gemiddeld 5.063 ‘actieve patiënten’ staan ingeschreven bij de praktijk waar zij werkzaam zijn. In 2019 is deze vraag alleen aan praktijkhoudende mondhygiënisten gesteld, hun praktijk bestond toen gemiddeld uit 1.690 actieve cliënten. Wanneer we praktijkhoudende mondhygiënisten selecteren en kijken naar het aantal actieve patiënten in hun praktijk, dan is dit gemiddeld 1.857 patiënten. Dit aantal is dus hoger dan in 2019.

Bijna driekwart van de patiënten die mondhygiënisten behandelen is doorverwezen door een tandarts (72%) en ongeveer een kwart van de patiënten (26%) is op eigen initiatief bij de praktijk gekomen. In

2019 is deze vraag alleen aan praktijkhoudende mondhygiënist(en) gesteld, toen kwam twee derde van de patiënten op eigen initiatief bij de praktijk, een kwart via doorverwijzing en 9 procent wist het antwoord niet.

4.4 Buitenlandse instroom

In de vragenlijst gaf 1 procent van de werkzame mondhygiënist(en) aan de opleiding in het buitenland te hebben gevolgd (N=21).

Aanbod tandartsen

5

5 Aanbod tandartsen

5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk staan de tandartsen centraal. We beantwoorden de onderstaande vragen over het aanbod van tandartsen:

- Wat is het aandeel werkzame tandartsen in aantal en fte naar leeftijd en geslacht per 1/1/2022 in Nederland, en onderverdeeld naar regio?
- Wat is het gemiddeld aantal gewerkte uren en fte per 1/1/2022, 5 jaar geleden en over 5 jaar, en wat is op basis daarvan de verwachte arbeidstijdontwikkeling naar de toekomst?
- Wat is de uitstroomverwachting naar leeftijd, geslacht en reden van uitstroom en wat zijn onder andere op basis daarvan de uitstroomepercentages over 5/10/15 en 20 jaar?
- Wat is het externe rendement van de opgeleide tandartsen na 1, 5, 10 en 15 jaar, uitgesplitst naar m/v?

5.2 Aandeel werkzame personen, uren en fte

Aantal werkzame tandartsen in Nederland

Van de respondenten is 89,5 procent werkzaam als tandarts in Nederland. Hierin zijn ook tandartsen meegenomen die zowel in Nederland als in het buitenland werken (1,4%). Daarnaast werkt 1,8 procent enkel in het buitenland. Op basis hiervan berekenen we dat er in het najaar van 2021 10.240^s (=89,5%*11.438) tandartsen werkzaam waren in Nederland. Dit is meer dan in 2019, toen de schatting op 9.697 werkzame tandartsen uitkwam. Het percentage werkzame tandartsen is lager dan in 2019, toen dit 90,3 procent betrof. De reden hiervoor is dat nu een bredere groep respondenten is aangeschreven (zie hoofdstuk 2). Dit houdt in dat meer tandartsen die de pensioenleeftijd reeds hebben behaald zijn aangeschreven. Van de tandartsen die de pensioenleeftijd nog niet heeft bereikt werkt 92,8 procent als tandarts in Nederland (9.830 tandartsen).

Het aantal werkzame tandartsen ligt hoger dan de cijfers van de KNMT. De KNMT gaat voor de bepaling van de omvang van de 'actieve' beroepsgroep van tandartsen uit van degenen van 67 jaar of jonger van wie bij de KNMT een woon- en/of werkadres in Nederland bekend is. Per januari 2022 waren dit er 9.360 (www.staatvandemondzorg.nl). Zoals in hoofdstuk 2 aangegeven hebben wij voor dit onderzoek de leeftijdsgrens op 70 jaar gelegd en ook de tandartsen benaderd van wie geen woon- en werkadres in Nederland bekend is om een zo goed mogelijk beeld te krijgen van de tandartsen die niet meer werkzaam zijn als tandarts in Nederland. Het aanbodonderzoek in 2019 kwam uit op 9.697 werkzame tandartsen. De stijging van het aantal werkzame tandartsen ten opzichte van 2019 is grotendeels te verklaren doordat tandartsen gemiddeld langer doorwerken. Dit hangt hoogstwaarschijnlijk samen met de stijging van de AOW-leeftijd.

Leeftijd en geslacht van de werkzame tandartsen in Nederland

Tabel 5.1 laat zien hoe de werkzaamheid onder de tandartsen in Nederland naar leeftijd en geslacht verschilt. Het aandeel vrouwen werkzaam in Nederland (89%) is vrijwel gelijk aan het aandeel mannen (90%). De man-vrouwverhouding onder werkzame tandartsen is in 2021 hoger vergeleken met 2019. In 2019 was 41 procent vrouw en in 2021 is dit 43 procent.

Tabel 5.1 Totale aantal tandartsen (N) en aantal werkzame tandartsen in Nederland naar leeftijd en geslacht; opgehoogde resultaten, afgerond op tientallen

Leeftijd	Mannen			Vrouwen			Totaal*		
	N	Werkzaam	%	N	Werkzaam	%	N	Werkzaam	%
Jonger dan 35 jaar	950	910	97%	1.750	1.650	94%	2.670	2.560	95%
35 - 49 jaar	1.510	1.490	99%	1.750	1.610	91%	3.280	3.110	95%
50 - 66 jaar	3.350	3.110	93%	1.270	1.050	83%	4.620	4.160	90%
67-69 jaar	720	340	47%	130	70	50%	850	410	48%
Totaal*	6.520	5.850	90%	4.900	4.360	89%	11.440	10.240	90%

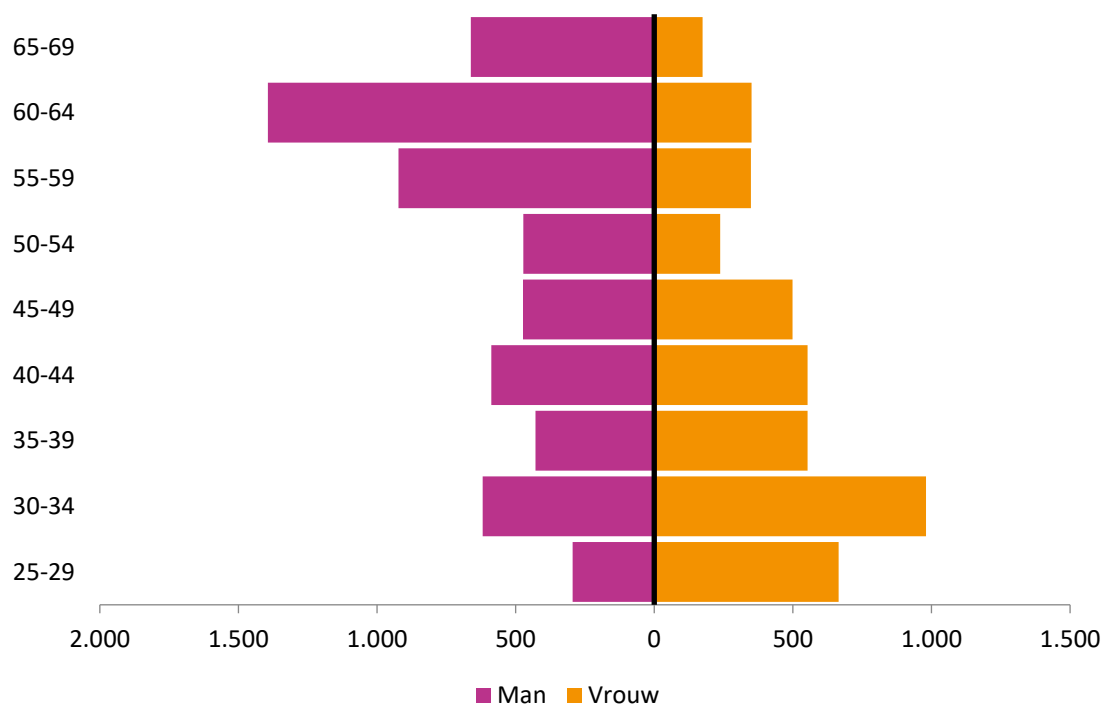
* De totalen kunnen afwijken door afrondingsverschillen en doordat enkele respondenten bij de vraag naar hun geslacht het antwoord 'anders' hebben aangekruist.

Bron: enquête RegioPlan 2021

^s Om schijnnaauwkeurigheid te voorkomen hebben wij in deze rapportage alle berekende aantallen afgerond op tientallen.

Uit figuur 5.1 blijkt dat in de oudere leeftijdsgroepen relatief veel tandartsen man zijn, terwijl in de jongere leeftijdsgroepen meer tandartsen vrouw zijn. De komende jaren zullen er dus naar verwachting relatief veel mannen het vak verlaten. De gemiddelde leeftijd van de werkzame tandartsen is 47,2 jaar in 2021.

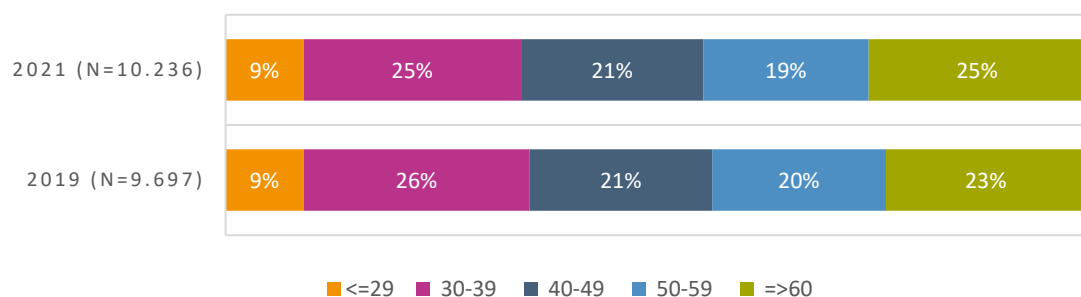
Figuur 5.1 Leeftijdsverdeling van werkzame tandartsen naar geslacht

Bron: enquête Regioplan 2021

In figuur 5.2 zien we de leeftijdsverdeling van werkzame tandartsen in vergelijking met 2019. De groep van 60 jaar en ouder is naar verhouding groter dan tijdens de vorige meting. Dit wordt allereerst veroorzaakt door de stijging van de AOW-gerechtigde leeftijd met één jaar sinds de vorige meting in 2018. Daarnaast hebben we nu ook werkzame tandartsen tot zeventig jaar meegenomen in de analyse.

Figuur 5.2 Leeftijdsverdeling werkzame tandartsen 2021 in vergelijking met 2019

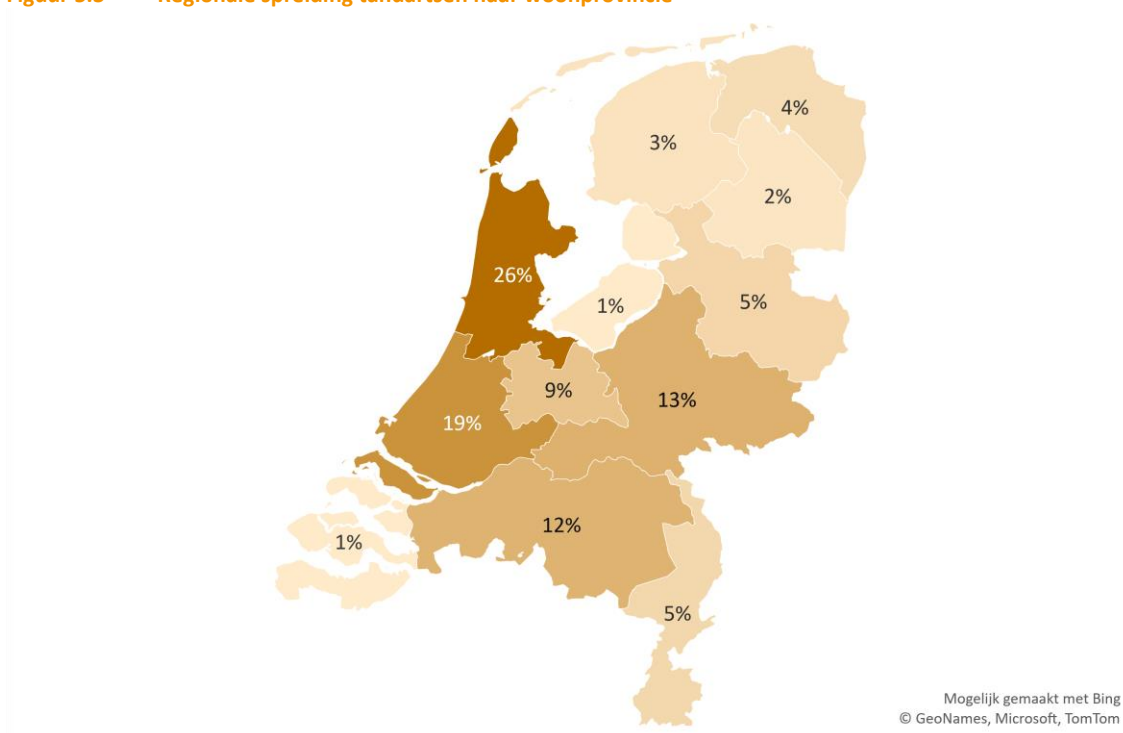

Bron: enquête Regioplan 2021

Regionale spreiding tandartsen

Voor de regionale spreiding van de werkzame tandartsen is gebruikgemaakt van cijfers uit CBS-microdata over de woonprovincie van alle BIG-geregistreerde tandartsen.⁶ Absoluut gezien werken de meeste tandartsen in Noord-Holland (26%, zie figuur 5.3). Wanneer we kijken naar het aantal tandartsen per 100.000 inwoners, werken er in Noord-Holland, Groningen en Utrecht relatief veel tandartsen (zie figuur 5.4). In Flevoland werken weinig tandartsen per 100.000 inwoners, namelijk 34 tandartsen. Ook in Zeeland, Friesland en Limburg werken relatief weinig tandartsen in verhouding tot het aantal inwoners.

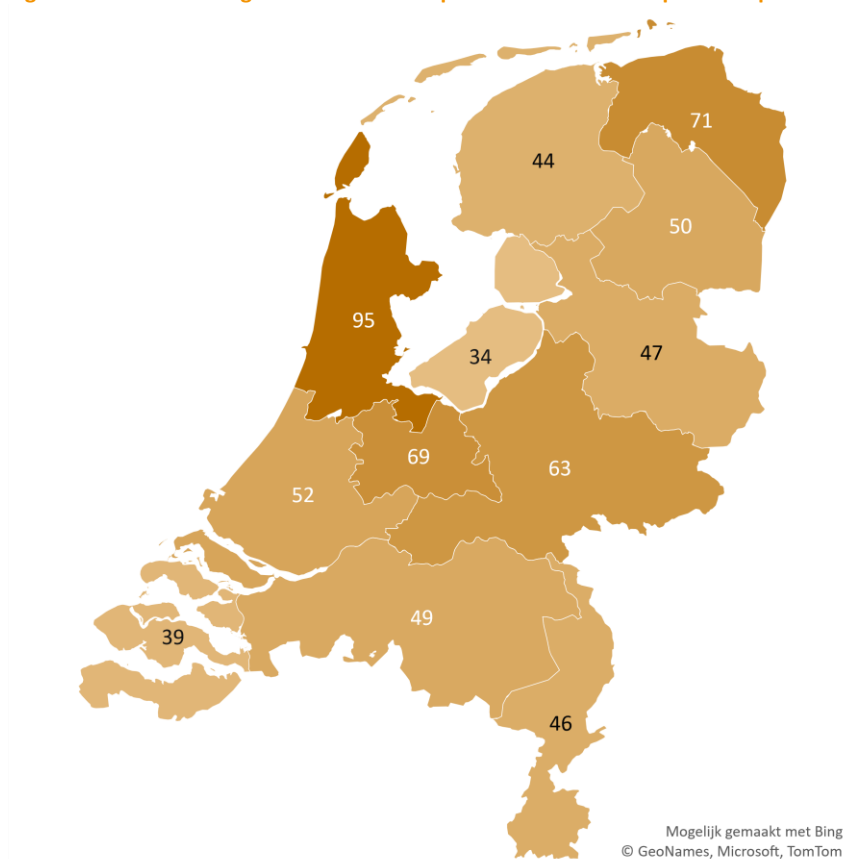
Figuur 5.3 Regionale spreiding tandartsen naar woonprovincie

Bron: CBS-microdata, analyse RegioPlan 2022

⁶ In de enquête hebben we gevraagd naar de werklocatie van de tandartsen. Deze gegevens kunnen niet betrouwbaar worden opgehoogd naar landelijke cijfers omdat we geen gebruik maken van regionale weegfactoren.

Figuur 5.4 Schatting aantal tandartsen per 100.000 inwoners per woonprovincie

Bron: CBS-microdata, analyse RegioPlan 2022

Ook voor deze cijfers geldt dat het KNMT tot andere cijfers komt. Zij bepalen het aantal tandartsen per 100.000 inwoners op basis van de het werkadres of indien niet beschikbaar het woonadres van de actieve tandartsen. Daarnaast is de peildatum van de gegevens iets anders. Bij het CBS hebben de meest recente gegevens van het aantal BIG-geregistreerden betrekking op ultimo 2020.

Werkweek van de werkzame tandartsen in Nederland in uren en fte

Aan alle werkzame tandartsen is de vraag gesteld hoeveel uur zij werkzaam zijn per week en hoeveel weken per jaar zij werken. Daarbij is voor uren de volgende instructie gegeven (zie ook bijlage 1 voor de volledige vragenlijst): *Hoeveel uren bent u momenteel per week werkzaam als tandarts in Nederland? Het gaat om uw totale werktijd, inclusief eventuele niet-patiëntgebonden activiteiten (zoals bedrijfsmatige werkzaamheden of nascholing), maar exclusief (spoed)diensten.*

De antwoorden op deze vraag variëren van 0 tot 80 uur gemiddeld per week. Conform de vorige metingen is voor de berekening van het gemiddelde aantal uren dat tandartsen werkzaam zijn per week het feitelijk door de tandartsen ingevulde aantal uren gebruikt. Bij de berekening van het gemiddelde aantal fte hebben we het aantal fte per persoon gemaximeerd op 1 fte, waarbij 40 uur gelijk is aan 1 fte. In tabel 5.2 worden de opgehoogde resultaten gepresenteerd waarin te zien is dat tandartsen gemiddeld 36,9 uur per week (0,86 fte) en ongeveer 45 weken per jaar werken. Dat is minder dan in 2019. In 2019 werkte men gemiddeld 39 uur en 0,87 fte. Ook als we de tandartsen die doorwerken na de pensioengerechtigde leeftijd buiten beschouwing laten ligt het gemiddelde aantal uren per week met 37,4 lager dan bij de vorige meting. Het gemiddelde aantal fte ligt dan met 0,87 gelijk aan 2019.

Mannen werken gemiddeld per week meer uren dan vrouwen: 38,6 uur tegenover 34,5 uur per week. Omgerekend naar fte betreft dit 0,89 fte tegenover 0,83 fte. De werkweeklengte en de aanstellingsomvang nemen tot de leeftijd van 66 jaar nauwelijks af.

Tabel 5.2 Aantal uur dat tandartsen werkzaam zijn per week, aantal weken werkzaam per jaar en fte* naar leeftijd en geslacht; opgehoogde resultaten

Leeftijd	Mannen (N=5.850)			Vrouwen (N=4.360)			Totaal (N=10.240)		
	Uur per week	Weken per jaar	Fte	Uur per week	Weken per jaar	Fte	Uur per week	Weken per jaar	Fte
< 35 jaar	38,9	45,7	0,92	36,0	46,3	0,87	37,0	46,1	0,89
35 - 49 jaar	42,6	45,5	0,96	33,5	45,3	0,81	37,9	45,4	0,88
50 - 66 jaar	38,1	44,9	0,87	34,9	44,7	0,82	37,2	44,9	0,86
67 - 69 jaar	25,1	42,9	0,63	16,5	46,5	0,41	23,7	43,5	0,59
Totaal	38,6	45,1	0,89	34,5	45,6	0,83	36,9	45,3	0,86

* Fte berekend op basis van een 40-urige werkweek, waarbij 40 uur of meer gelijk is aan 1 fte.

Bron: enquête RegioPlan 2021

In tabel 5.3 is te zien hoeveel uren en fte er per de verschillende werkverbanden wordt gewerkt. Van de tandartsen werkt 11 procent in meerdere settings. Tandartsen die in meerdere settings werkzaam zijn, hebben in de enquête hun werkuren verdeeld over deze settings. Indien deze tandartsen in totaal meer dan 1 fte werken, hebben we hun fte per setting naar rato van het aantal uren aangepast. Praktijkhouders werken gemiddeld de meeste uren per week, namelijk 40,9. Daarna volgen de tandartsen die zelfstandig in een praktijk van iemand anders werken, met respectievelijk 29,8 uur per week.

Tabel 5.3 Aantal uur dat tandartsen werkzaam zijn per week en fte* naar werkverband en geslacht; opgehoogde resultaten

Werkverband	Mannen			Vrouwen			Totaal		
	Uur per week	Fte	N	Uur per week	Fte	N	Uur per week	Fte	N
Als tandarts praktijkhouder	40,9	0,91	3.720	38,5	0,88	1.440	40,2	0,90	5.160
Als zelfstandig tandarts in een praktijk van iemand anders	29,8	0,73	1.940	30,4	0,74	2.300	30,2	0,74	4.260
Als tandarts in loondienst in een praktijk van iemand anders	29,1	0,72	270	26,4	0,66	550	27,3	0,68	820
Als variantmaat	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Als tandarts in loondienst in een zorginstelling	.	.	.	.	.	.	14,5	0,36	230
Als tandarts in loondienst in een onderwijsinstelling	.	.	.	.	.	.	15,8	0,37	370
Anders	.	.	.	.	.	.	16,9	0,41	400
Totaal	38,6	0,89	5.850	34,5	0,83	4.360	36,9	0,86	10.240

. Minder dan 10 waarnemingen in de enquête.

* Fte berekend op basis van een 40-urige werkweek, waarbij 40 uur of meer gelijk is aan 1 fte.

Bron: enquête RegioPlan 2021

5.3 Verwachte ontwikkelingen komende vijf jaar: gewerkte uren en fte

Aan de werkzame tandartsen is gevraagd of zij verwachten over vijf jaar nog steeds als tandarts in Nederland te werken. Bijna driekwart van de tandartsen antwoordde hierop bevestigend (zie verder paragraaf 5.4). Hierna werd de vraag gesteld hoeveel uur men over vijf jaar dan verwacht te werken. De resultaten hiervan worden in tabel 5.4 weergegeven.

De tandartsen die aangaven over vijf jaar nog werkzaam te zullen zijn, verwachten over vijf jaar gemiddeld ruim twee uur minder te werken dan op het moment van de vragenlijst. Dit komt neer op een afname van ruim 5 procent. Uitgedrukt in fte verwacht men 0,02 fte (ofwel -2%) minder te gaan werken. We zien een 'afbouw'-effect, voornamelijk bij mannelijke tandartsen in de oudere leeftijdsgroepen waarbij we een grotere afname in uren zien. Bij de vrouwelijke tandartsen geldt dat ook de jongste groep een afname in uren en fte verwacht.

Tabel 5.4 Gemiddeld aantal uur en fte* dat tandartsen 'nu' (najaar 2021) werkzaam zijn in Nederland, en gemiddeld aantal uur en fte dat zij over 5 jaar verwachten werkzaam te zijn, naar leeftijd en geslacht; opgehoogde resultaten

Leeftijd	Mannen				Vrouwen				Totaal			
	Uren nu	Fte nu	Uren over 5 jaar	Fte over 5 jaar	Uren nu	Fte nu	Uren over 5 jaar	Fte over 5 jaar	Uren nu	Fte nu	Uren over 5 jaar	Fte over 5 jaar
< 35 jaar	38,9	0,92	36,9	0,89	36,0	0,87	34,3	0,83	37,0	0,89	35,2	0,85
35-49 jaar	42,6	0,96	40,1	0,94	33,5	0,81	32,6	0,80	37,9	0,88	36,1	0,86
50-66 jaar	38,1	0,87	32,8	0,78	34,9	0,82	32,7	0,78	37,2	0,86	32,8	0,78
67-69 jaar	25,1	0,63	.	.	16,5	0,41	.	.	23,7	0,59	.	.
Totaal	38,6	0,89	36,2	0,86	34,5	0,83	33,3	0,81	36,9	0,86	34,8	0,84

. Minder dan 10 waarnemingen.

* Fte berekend op basis van een 40-urige werkweek, waarbij 40 uur of meer gelijk is aan 1 fte.

Bron: enquête RegioPlan 2021

5.4 Uitstroomverwachting

Bijna driekwart van de tandartsen geeft aan over vijf jaar waarschijnlijk nog steeds te werken als tandarts in Nederland. Uit tabel 5.5 blijkt dat zoals mocht worden verwacht vooral in de oudste leeftijdscategorieën relatief veel tandartsen verwachten te stoppen met werken als tandarts in de komende vijf jaar. Opvallend is dat de tandartsen in de jongere leeftijdsgroepen verwachten dat zij op jongere leeftijd zullen stoppen als tandarts dan de oudere tandartsen.

Van de tandartsen die aangaven over vijf jaar waarschijnlijk niet meer werkzaam te zullen zijn, verwacht ruim 90 procent permanent te stoppen met werken.

Tabel 5.5 Aandeel van de tandartsen dat verwacht over vijf jaar nog werkzaam te zijn als tandarts en tussen haakjes de gemiddelde leeftijd waarop men verwacht te stoppen

Leeftijdscategorie	Mannen	Vrouwen	Totaal
< 35 jaar	96% (61)	94% (61)	95% (61)
35-49 jaar	92% (63)	100% (63)	96% (63)
50-66 jaar	50% (67)	53% (66)	51% (67)
67-69 jaar	.	.	.
Totaal	66% (64)	85% (62)	74% (64)

. Minder dan 10 waarnemingen.

Bron: enquête RegioPlan 2021

Op basis van de verwachte leeftijd waarop tandartsen stoppen met werken en hun huidige leeftijd, hebben we de verwachte uitstroom uit het beroep bepaald over respectievelijk 10, 15 en 20 jaar. Tabel 5.6 laat zien dat over 5 jaar 26 procent van de beroepsgroep uitgestroomd zal zijn en binnen 20 jaar is naar verwachting ruim 60 procent van de huidige beroepsgroep uitgestroomd. In 2019 werd de uitstroom lager ingeschat (respectievelijk 22%, 37%, 48% en 55%). Deze toename van de verwachte uitstroom kan in ieder geval deels verklaard worden door de stijging van de gemiddelde leeftijd van de werkzame tandartsen.

Tabel 5.6 Uitstroom tandartsen na 5, 10, 15 en 20 jaar; opgehoogde resultaten

Geslacht	Verwachte uitstroom na 5 jaar	Verwachte uitstroom na 10 jaar	Verwachte uitstroom na 15 jaar	Verwachte uitstroom na 20 jaar
Mannen	34%	54%	65%	75%
Vrouwen	15%	25%	35%	49%
Totaal	26%	42%	52%	63%

Bron: enquête RegioPlan 2021

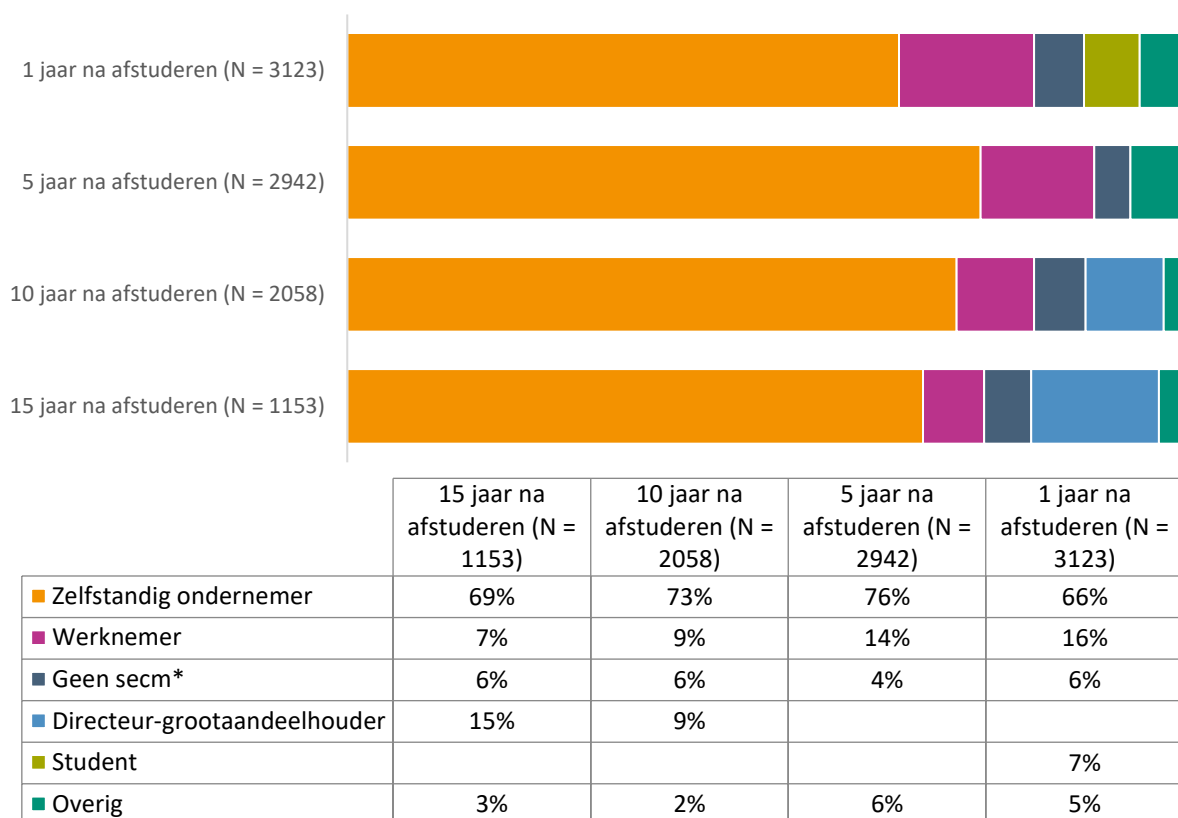
5.5 Extern rendement

Om het extern rendement te bepalen, hebben we geanalyseerd wat de arbeidsmarktpositie van alumni tandheelkunde is 1, 5, 10 en 15 jaar na afstuderen. Allereerst is de sociaal-economische positie van de alumni onderzocht.

Sociaal-economische positie

Zoals weergegeven in figuur 5.7 staat het grootste deel van de alumni tandheelkunde als zelfstandig ondernemer geregistreerd, ongeacht het aantal jaar na afstuderen. Eén jaar na afstuderen is ongeveer een op de zes tandartsen als werknemer geregistreerd; dit aandeel neemt af naarmate het afstuderen langer geleden is. Omgekeerd is te zien dat, naarmate het afstuderen langer geleden is, het aandeel directeur-grotoaandeelhouders toeneemt. Het aandeel alumni dat niet terug te vinden is in de bestanden, staat op dat moment niet geregistreerd in de basisregistratie personen (BRP) in Nederland. Aangenomen kan worden dat deze groep zich voornamelijk in het buitenland bevindt. De omvang van deze groep ligt rond de 5 procent. Van deze mensen zijn na 1, 5, 10, en 15 jaar na afstuderen er respectievelijk 23 (1%), 47 (2), 63 (3%), en 50 (4%) naar het buitenland vertrokken.

Figuur 5.7 Sociaal-economische categorie van alumni op 1, 5, 10 en 15 jaar na afstuderen

* In de CBS-microdata is aangegeven welke sociaal-economische positie iemand inneemt. Categorieën van sociaal-economische positie zijn werknemer, zelfstandig ondernemer, directeur-grotoaandeelhouder, student, verschillende categorieën ontvanger van uitkering, en overig zonder inkomen. Ook is de categorie 'geen sociaal-economische positie' mogelijk, wat inhoudt dat de sociaal-economische positie niet vast te stellen is omdat iemand niet (in Nederland) geregistreerd staat, geen vaste woon- of verblijfplaats heeft of overleden is.

Bron: CBS-microdata, analyse Regioplan 2022

Door de tandartsen in loondienst kan op basis van de CBS-gegevens worden bepaald in welke sector en onder welke cao zij werkzaam zijn. Voor de uitkomsten van deze analyse verwijzen we naar Bijlage 3. Op basis van de bovenstaande gegevens en de onderstaande veronderstellingen:

- zelfstandig ondernemers, werknemers, en directeur-grotaandeelhouders zijn werkzaam als tandarts;
- werknemers in loondienst in de sector gezondheid, geestelijke en maatschappelijke belangen zijn werkzaam als tandarts.

kunnen we een inschatting maken van het extern rendement. Op deze manier berekend is het externe rendement na 1 jaar 74%, na 5 jaar 81%, na 10 en 15 jaar 85%. Deze rendementspercentages wijken sterk af van de eerdere gebruikte cijfers, respectievelijk 97%, 90%, 88% en 85%. Deze cijfers dateren echter al uit 2012/2013, omdat in het meeste recente aanbodonderzoek uit 2019 geconcludeerd werd dat de gegevens uit de sociaal statische bestanden van het CBS teveel beperking kenden.

Aanvullende aanbodegegevens tand-artsen

6

6 Aanvullende aanbodgegevens tandartsen

In dit hoofdstuk worden de overige resultaten besproken met betrekking tot het aanbod aan en de verrichtingen van tandartsen. De volgende vragen staan hierbij centraal:

- Wat is de verhouding patiënt-/niet-patiëntgebonden uren en hoe ontwikkelt die zich naar de toekomst?
- Wat is de aard van het werkverband (bv. praktijk eigenaar, loondienst, zzp'er) binnen de beroepsgroep van tandartsen, en wat zijn hierin verwachte ontwikkelingen?
- Hoe ziet het mondzorgteam eruit qua disciplinemix?
- Wat is de omvang van de in- en uitstroom van buitenlands gediplomeerde tandartsen?

6.1 Verhouding patiënt-/niet-patiëntgebonden uren

Op weekbasis besteden tandartsen in Nederland gemiddeld 74 procent aan declarabele uren als algemeen practicus. Declarabele uren als gedifferentieerd tandarts nemen 8 procent in beslag. Dat bedraagt in totaal 82 procent aan declarabele tandheelkundige werkzaamheden (stoeluren) in het kader van patiëntenzorg. Over vijf jaar is dat naar verwachting vrijwel onveranderd. Aan niet-declarabele bedrijfsmatige werkzaamheden wordt gemiddeld 18 procent van de werktijd besteed. Tijdens het vorige onderzoek uit 2019 is de vraag naar declarabele werkzaamheden op een andere manier uitgevraagd, tandartsen besteedden toen 76 procent van hun tijd aan patiëntgebonden uren.

Tabel 6.1 Tijdsbesteding tandartsen naar activiteit op basis van aantal gewerkte uren 'nu' (najaar 2021) en de verwachting over 5 jaar; opgehoogde resultaten

	Nu %*	Over 5 jaar %
Declarabele uren als algemeen practicus tandheelkundige werkzaamheden	74%	-
Declarabele uren als gedifferentieerd tandarts	8%	-
Declarabele uren	82%	83%
Niet-declarabele bedrijfsmatige werkzaamheden	18%	18%
Gemiddeld aantal gewerkte uren	36,9	34,8
N	10.240	7.580

* De percentages zijn berekend inclusief tandartsen die hier geen tijd aan besteden.

Bron: enquête RegioPlan 2021

Daarnaast is aan tandartsen gevraagd hoeveel werktijd zij per maand besteden aan het bijwonen van bij- en nascholingscursussen, vergaderingen wetenschappelijke/vakverenigingen, congressen, bijhouden vakliteratuur, deelname ICO-groepen en dergelijke. Hier besteden zij gemiddeld 6,2 uur per maand aan. Aan het doen van onderzoek of zelf geven van onderwijs besteden zij gemiddeld 2,4 uur per maand. Als we uitsluitend kijken naar de tandartsen die daadwerkelijk onderzoek doen of onderwijs geven, ligt het gemiddelde op 15,1 uur per maand

6.2 Aard van het werkverband

In tabel 6.2 wordt weergegeven of de tandartsen werkzaam zijn in een algemene praktijk of (ook) een verwijspraktijk. De ruime meerderheid van de tandartsen (62%) werkt in een algemene praktijk. Dertig procent geeft aan in een praktijk te werken die zowel algemene als gedifferentieerde zorg biedt en 6 procent werkt alleen in een verwijspraktijk.

Tabel 6.2 Type praktijk waarin tandartsen werken; opgehoogde resultaten

	%
Algemene praktijk	62%
Verwijspraktijk	6%
Zowel algemene als verwijspraktijk	30%
Weet niet / geen antwoord	2%

Bron: enquête RegioPlan 2021

Ook is aan respondenten gevraagd op welke wijze men in een praktijk werkzaam is. In tabel 6.3 zien we op welke wijze tandartsen in het verleden hebben gewerkt, op welke wijze ze 'nu' (najaar 2021) werkzaam zijn en op welke wijze tandartsen in de toekomst verwachten te werken. Het vaakst komt het voor dat tandartsen tandarts-praktijkhouder zijn (50% nu). Er is ook een groep die in het verleden tandarts-praktijkhouder is geweest, dat geldt voor 85 procent. Een grote groep tandartsen werkt als zelfstandige tandarts in een praktijk van iemand anders, namelijk 42procent. In het verleden en in de toekomst is dit percentage lager (respectievelijk 37% en 38%).

Tabel 6.3 Werkverband tandartsen: verleden, 'nu' (najaar 2021) en toekomstverwachting; opgehoogde resultaten¹

	Verleden % (n=960) ³	Nu % (n=10.240)	Toekomst % ² (n=7.580)
Als tandarts praktijkhouder	85%	50%	62%
Als zelfstandig tandarts in een praktijk van iemand anders	37%	42%	38%
Als tandarts in loondienst in een praktijk van iemand anders	15%	8%	10%
Als variantmaat	4%	1%	8%
Als tandarts in loondienst in een zorginstelling	2%	2%	4%
Als tandarts in loondienst in een onderwijsinstelling	9%	4%	6%
Anders	14%	4%	4%

¹ Tandartsen kunnen in meerdere settings werken waardoor de percentages optellen tot meer dan 100 procent.

² Deze vraag is uitsluitend gesteld aan de respondenten die aangaven over vijf jaar nog verwachten te werken.

³ Deze vraag is uitsluitend gesteld aan de respondenten die nu niet meer werkzaam zijn als tandarts, maar in het verleden wel als tandarts werkzaam zijn geweest.

Bron: enquête RegioPlan 2021

6.3 Samenwerkingsverbanden van tandartsen

Om een beeld te vormen over het type disciplines in een tandartspraktijk, is de vraag gesteld welke functies werkzaam zijn in de praktijk waar men behandelend werkzaam is. Bijna alle tandartsen werken in een praktijk waar ook tandartsassistenten, andere tandartsen en mondhygiënisten werkzaam zijn (zie tabel 6.4). Bij andere personen werkzaam in de praktijk gaat het meestal op schoonmaakpersoneel.

Tabel 6.4 Werkzaam in de tandartspraktijk, naar discipline; opgehoogde resultaten

	%
Tandartsassistenten	87%
Tandartsen (exclusief uzelf)	82%
Mondhygiënisten	77%
Baliemedewerkers	71%
Preventieassistenten	61%
Praktijkmanager	55%
Tandarts- en preventieassistent	48%
Administratieve krachten	30%
Tandprotheticici	22%
Tandtechnici	13%
Andere personen	10%

Bron: enquête RegioPlan 2021

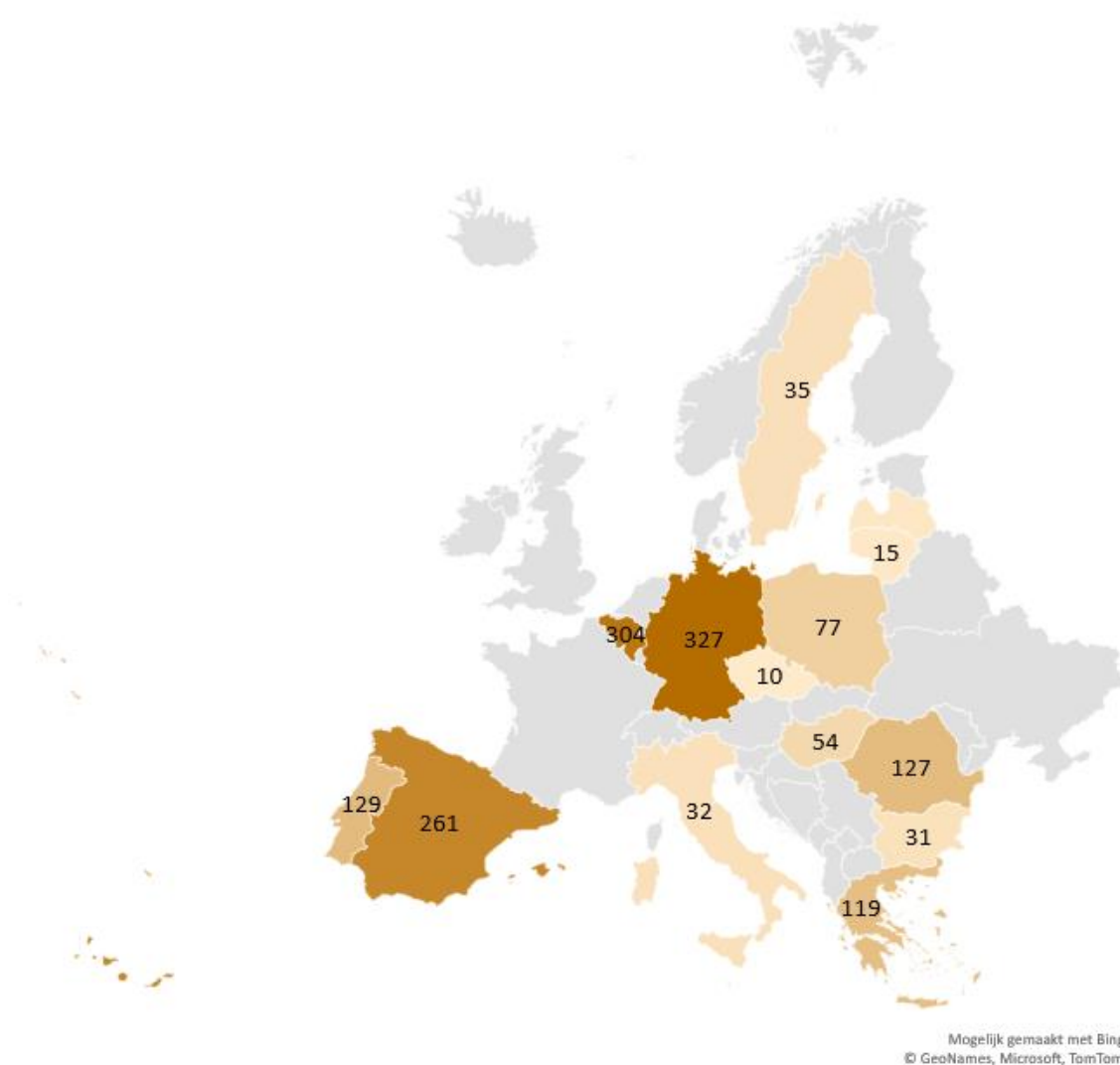
Praktijkhoudende tandartsen geven in de vragenlijst aan dat hun praktijk gemiddeld uit bijna 5.300 patiënten bestaat. Dat is meer dan in 2019. In 2019 bestond een praktijk uit ruim 4.200 patiënten. Hierbij geldt dat deze vraag in 2021 uitsluitend gesteld is aan tandartsen werkzaam als tandarts-praktijkhouder, zelfstandig tandarts of tandarts in loondienst van alleen een algemene praktijk. In 2019 is dezelfde vraag gesteld aan alle tandartsen momenteel werkzaam in Nederland.

6.4 Buitenlandse in- en uitstroom

In de vragenlijst had 20 procent van de respondenten de opleiding in het buitenland gevolgd. Dit komt neer op 2.300 tandartsen. Van deze groep is 90 procent werkzaam in Nederland, 5 procent werkt in het buitenland en 6 procent werkt niet. Ruim de helft van de buitenlands gediplomeerde tandartsen, namelijk 54 procent, is vrouw. Beide percentages zijn toegenomen vergeleken met 2019, toen was 88 procent werkzaam, 51 procent was vrouw van de groep met een buitenlandse opleiding.

Uit de CBS-microdata komt een vergelijkbaar beeld naar voren. Van de BIG-geregistreerde tandartsen heeft 14 procent een diploma behaald in het buitenland, dit zijn 2.081 tandartsen. Tandartsen die niet meer woonachtig zijn in Nederland komen niet in de registraties voor. In figuur 6.1 staat het aantal diploma's dat in het buitenland behaald is per land weergegeven.

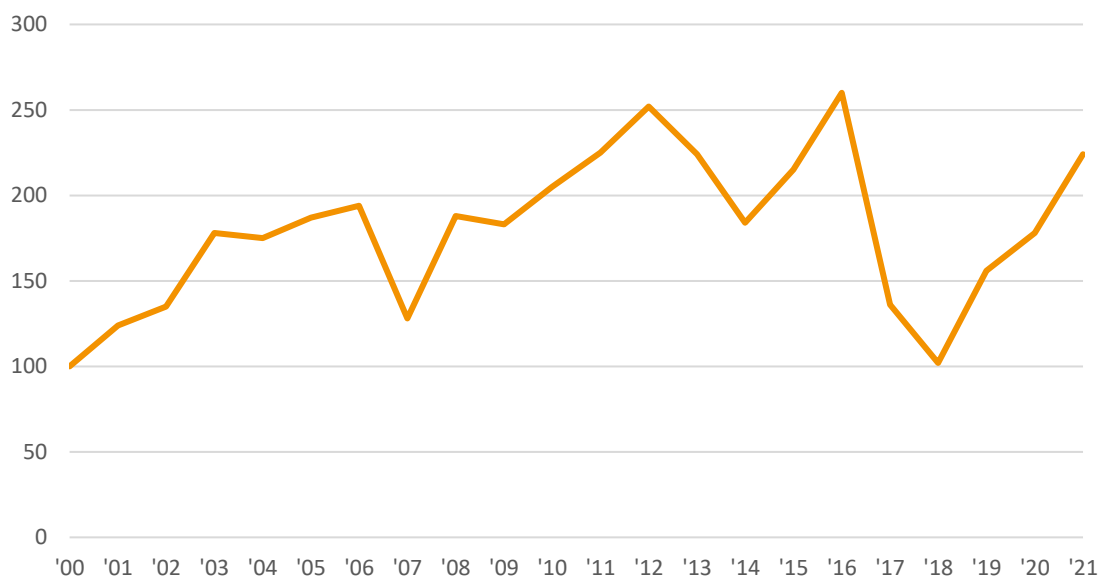
Figuur 6.1 Visuele weergave buitenlandsgeplumeerde tandartsen uit Europa in BIG-register

Bron: CBS-microdata, analyse RegioPlan 2022

Om te bepalen hoe de buitenlandse instroom zich historisch heeft ontwikkeld, is gebruikgemaakt van cijfers van het CIBG. In het BIG-register wordt bijgehouden in welk land men het diploma heeft behaald waarmee men toegang krijgt tot de Nederlandse arbeidsmarkt. De historische trend vanaf 2000 wordt getoond in figuur 6.2.

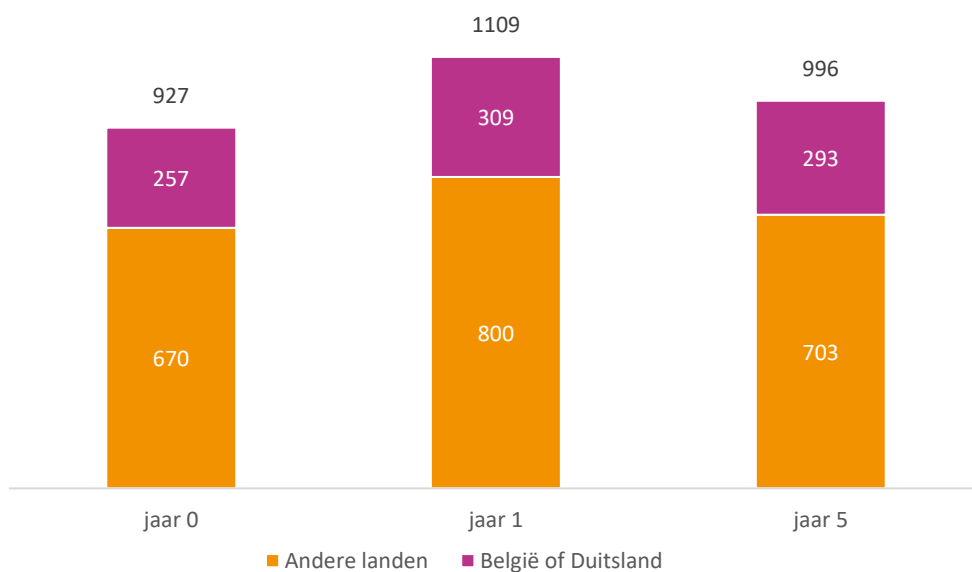
Figuur 6.2 Aantal nieuw geregistreerde tandartsen met een buitenlands diploma

Bron: CIBG

Met de CBS-microdata is het aantal nieuw geregistreerde tandartsen met een buitenlands diploma die woonachtig zijn in Nederland geanalyseerd over een periode van vijf jaar. Hierbij is onderzocht of zij één en vijf jaar later nog geregistreerd stonden in het BIG-register en of zij nog in Nederland woonachtig waren. Op het moment van BIG-registratie was nog niet van elk persoon de woonplaats bekend. Hierdoor is in eerste instantie een stijging te zien tussen jaar 0 en jaar 1. Om een inschatting te kunnen maken van de uitstroom van buitenlands gediplomeerden wordt daarom gekeken naar het verschil tussen jaar 1 en jaar 5. In figuur 6.3 worden de nieuw geregistreerde tandartsen woonachtig in Nederland weergegeven over tijd.

Figuur 6.3 Aantal tandartsen met een buitenlands diploma die woonachtig zijn in Nederland, 0, 1, en 5 jaar na BIG-registratie

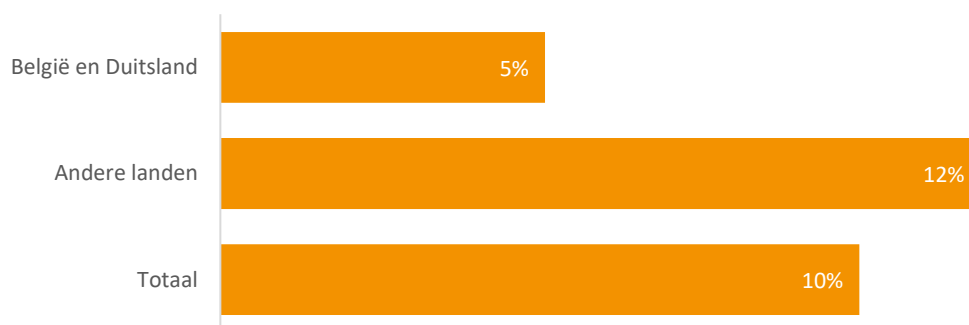

Bron: CBS-microdata, analyse RegioPlan 2022

Van het totaal aantal nieuw geregistreerde tandartsen is tussen jaar 1 en jaar 5 een afname te zien van 10 procent. Dit betekent dat 10 procent van het aantal nieuw geregistreerde tandartsen waarschijnlijk

niet meer woonachtig is in Nederland. Deze afname is groter onder tandartsen die hun diploma in een ander land dan België of Duitsland hebben behaald (-12%) ten opzichte van de tandartsen die hun diploma wel in België of Duitsland hebben behaald (-5%).

Figuur 6.4 **Uitstroompercentage tandartsen met een buitenlands diploma 5 jaar na BIG-registratie, ten opzichte van 1 jaar na afstuderen**

Bron: CBS-microdata, analyse Regioplan 2022

Bijlage

B

Bijlage 1 – Vragenlijsten

Enquête Capaciteitsraming Mondhygiënisten 2021

De vragen starten vanaf de volgende pagina. Het invullen van de vragenlijst duurt ongeveer 10 tot 15 minuten.

Bij vragen over de vragenlijst of over het onderzoek kunt u contact opnemen met mondzorg@regio-plan.nl.

1. Wat is uw geslacht?

- ☐ Man
- ☐ Vrouw
- ☐ Anders

2: Wat is uw geboortejaar?

3. Welke van onderstaande opleiding(en) tot mondhygiënist heeft u gevolgd en in welk jaar heeft u deze afgerond?

Wanneer u niet precies weet in welk jaar u de opleiding heeft afgerond, wilt u dan een schatting geven? Meerdere antwoorden mogelijk.

- ☐ Vierjarige opleiding Mondzorgkunde, afgerond in: (jaartal): _____
- ☐ Driejarige opleiding Mondhygiëne, afgerond in: (jaartal): _____
- ☐ Tweejarige opleiding Mondhygiëne, afgerond in: (jaartal): _____
- ☐ Upgrading tot bachelor Mondzorgkunde, afgerond in: (jaartal): _____

4. Heeft u na uw opleiding tot mondhygiënist onderstaande aanvullende scholing gevolgd? Zo ja, in welk jaar heeft u deze afgerond?

Wanneer u niet precies weet in welk jaar u de opleiding heeft afgerond, wilt u dan een schatting geven. Meerdere antwoorden mogelijk.

- ☐ Opleiding Kindertandverzorging, afgerond in: (jaartal): _____
- ☐ Bijscholing in het prepareren/restaureren van primaire cariës, afgerond in: (jaartal): _____
- ☐ Nee

Alleen vragen bij 4- of 3-jarige opleiding

5. Heeft u de opleiding tot mondhygiënist in Nederland of in het buitenland gevolgd?

- ☐ In Nederland aan de Hanzehogeschool Groningen
- ☐ In Nederland aan de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen
- ☐ In Nederland aan de Hogeschool INHOLLAND
- ☐ In Nederland aan de Hogeschool Utrecht
- ☐ In het buitenland, namelijk in (plaats en land): _____

Alleen vragen bij 2-jarige opleiding

6. Waar heeft u de tweejarige opleiding tot mondhygiënist gevolgd?

- ☐ SOM Amsterdam
- ☐ SOM Utrecht
- ☐ Opleiding mondhygiëne Nijmegen

7. In welk(e) register(s) bent u momenteel opgenomen?

Meerdere antwoorden mogelijk

- ☐ KwaliteitsRegister Mondhygiënist
- ☐ DiplomaRegister Mondhygiënist
- ☐ KwaliteitsRegister Paramedici
- ☐ BIG-register
- ☐ Ik ben in geen register opgenomen

8. Bent u lid van een beroepsvereniging?

- ☐ Ja, van de NVM-mondhygiënist
- ☐ Nee

9. Bent u lid van een wetenschappelijke vereniging?

Meerdere antwoorden mogelijk

- ☐ Ja, van de NvVP
- ☐ Ja, van de NvVK
- ☐ Ja, van de NVGd
- ☐ Ja, van: _____
- ☐ Nee

10. Bent u momenteel werkzaam als praktiserend mondhygiënist en zo ja, werkt u in Nederland of in het buitenland?

- ☐ Nee, ik ben momenteel niet werkzaam als mondhygiënist
- ☐ Ja, ik ben momenteel werkzaam als mondhygiënist in Nederland
- ☐ Ja, ik ben momenteel werkzaam als mondhygiënist in het buitenland

Vraag 11-25 alleen vragen indien werkzaam in Nederland

11. Werkt u fulltime of parttime?

- ☐ Fulltime
- ☐ Parttime

12. Hoeveel uren bent u momenteel **per week** werkzaam als mondhygiënist in Nederland?

Het gaat om uw totale werktijd, inclusief eventuele niet-patiëntgebonden activiteiten (zoals bedrijfsmatige werkzaamheden of nascholing), maar exclusief (spoed)diensten.

13. Hoeveel weken werkt u **per jaar**?

14. U heeft aangegeven in totaal [antwoord vraag 12] uur per week te werken. Wilt u hieronder aangeven hoeveel uren u hiervan aan de volgende activiteiten besteedt?

Wanneer de activiteit niet van toepassing is kun u 0 uren invullen.

	Uren per week
Declarabele werkzaamheden (stoeluren), in het kader van patiëntenzorg	_____
Niet-declarabele bedrijfsmatige werkzaamheden (boekhouding, overleg en vergaderingen, inkoop, personeelszaken, beheer computersysteem e.d.)	_____

15. Wilt u hieronder aangeven hoeveel uur u **gemiddeld per maand** besteedt aan de volgende activiteiten?

Wanneer de activiteit niet van toepassing is kun u 0 uren invullen.

	Uren per maand
Bijwonen van bij- en nascholingscursussen, vergaderingen wetenschappelijke/vakverenigingen, congressen, bijhouden vakliteratuur, deelname ICO groepen e.d.	_____
Het doen van onderzoek of zelf geven van onderwijs	_____
Overige werkzaamheden (zoals publieke gezondheid, voorlichting op scholen, consultatiebureaus etc.)	_____

16. In wat voor setting(s) bent u momenteel werkzaam als mondhygiënist?

Meerdere antwoorden mogelijk

- ☐ Als mondhygiënist-praktijkhouder
- ☐ Als mondhygiënist in loondienst in mondhygiënistpraktijk(en)
- ☐ Als zelfstandig mondhygiënist in mondhygiënistpraktijk(en) (bijvoorbeeld zzp'er/waarneming)
- ☐ Als mondhygiënist in loondienst in algemene mondzorgpraktijk/tandartspraktijk(en)
- ☐ Als zelfstandig mondhygiënist in algemene mondzorgpraktijk/tandartspraktijk(en)
- ☐ Als mondhygiënist in loondienst in een parodontologie-, implantologie- of orthodontiepraktijk
- ☐ Als zelfstandig mondhygiënist in een parodontologie-, implantologie- of orthodontiepraktijk
- ☐ Als mondhygiënist in loondienst in zorginstelling(en)
- ☐ Als mondhygiënist in loondienst in onderwijsinstelling(en)
- ☐ Anders, namelijk: _____

17. In totaal heeft u aangegeven [*antwoord vraag 12*] uur te werken. Hoeveel uur werkt u per werkwijze?

	Aantal uur
Als mondhygiënist-praktijkhouder	_____
Als mondhygiënist in loondienst in mondhygiënistpraktijk(en)	_____
Als zelfstandig mondhygiënist in mondhygiënistpraktijk(en) (bijvoorbeeld zzp'er / waarneming)	_____
Als mondhygiënist in loondienst in algemene mondzorgpraktijk/tandartspraktijk(en)	_____
Als zelfstandig mondhygiënist in algemene mondzorgpraktijk/tandartspraktijk(en)	_____
Als mondhygiënist in loondienst in een parodontologie-, implantologie- of orthodontiepraktijk	_____
Als zelfstandig mondhygiënist in een parodontologie-, implantologie- of orthodontiepraktijk	_____
Als mondhygiënist in loondienst in zorginstelling	_____
Als mondhygiënist in loondienst in onderwijsinstelling	_____
Anders, namelijk	_____

De volgende vragen gaan over de praktijk waar u werkzaam bent.

18. Hoeveel vestigingen heeft uw praktijk?

Als u op meer werklocaties werkzaam bent, vult u deze vraag dan in voor de werklocatie waar u gemiddeld genomen de meeste uren per week werkzaam bent.

- ☐ Minder dan 10, namelijk: _____
- ☐ Meer dan 10

19. Hoeveel behandelstoelen heeft de praktijk waar u als mondhygiënist werkzaam bent?
Het gaat om de vestiging van de praktijk waar u werkzaam bent.

20. Wilt u hieronder aangeven welke functies, naast uzelf, op dit moment werkzaam zijn in de praktijk waar u behandelend werkzaam bent?

- ☐ Tandartsen
- ☐ Tandartsassistenten (alleen als zodanig actief)
- ☐ Preventieassistenten (alleen als zodanig actief)
- ☐ Tandarts- en preventieassistent (gecombineerd actief)
- ☐ Mondhygiënist (exclusief uzelf)
- ☐ Praktijkmanager
- ☐ Tandtechnici
- ☐ Tandprothetic
- ☐ Baliemedewerkers
- ☐ Administratieve krachten
- ☐ Andere personen, namelijk: _____

21. Hoeveel actieve patiënten staan momenteel bij uw praktijk ingeschreven? Als u dit niet precies weet dan volstaat een schatting.

22. Welk percentage van de patiënten die u behandelt is verwezen door tandartsen en welk percentage komt op eigen initiatief?

Als u dit niet precies weet volstaat een schatting.

	%
% doorverwezen door tandarts	_____
% op eigen initiatief	_____

23. Wat zijn de vier cijfers van de postcode van uw werklocatie? Als u op meer werklocaties werkzaam bent, vult u deze vraag dan in voor de werklocatie waar u gemiddeld genomen de meeste uren per week werkzaam bent.

N.B. Deze gegevens worden uitsluitend gebruikt voor regionale analyses. Met de gegevens wordt vertrouwelijk omgegaan en de onderzoekers krijgen alleen de beschikking over gegevens waarin individuele tandartsen of praktijken niet herkenbaar zijn.

24. Was u 5 jaar geleden in Nederland werkzaam als mondhygiënist?

- ☐ Ja, ik was werkzaam als mondhygiënist in de patiëntenzorg
- ☐ Ja, ik was werkzaam als mondhygiënist, maar niet in de patiëntenzorg
- ☐ Nee

25. Denkt u over 5 jaar in Nederland werkzaam te zijn als mondhygiënist?

- ☐ Nee, ik ben over 5 jaar waarschijnlijk niet werkzaam als mondhygiënist in Nederland
- ☐ Ja, ik ben over 5 jaar waarschijnlijk werkzaam als mondhygiënist in Nederland

Vraag 26-30 alleen vragen indien waarschijnlijk over 5 jaar nog werkzaam als mondhygiënist in Nederland

26. Hoeveel uren verwacht u over 5 jaar **per week** werkzaam te zijn als mondhygiënist?

Het gaat om uw totale werktijd, inclusief eventuele niet-patiëntgebonden activiteiten (zoals bedrijfsmatige werkzaamheden of nascholing).

27. U heeft aangegeven naar verwachting over 5 jaar [antwoord vraag 26] uur per week te werken. Wilt u hieronder aangeven hoeveel uren u hiervan naar verwachting over 5 jaar aan de volgende activiteiten besteedt?

	Uur per week
Declarabele werkzaamheden (stoeluren) in het kader van patiëntenzorg	_____
Niet-declarabele bedrijfsmatige werkzaamheden (boekhouding, overleg en vergaderingen, inkoop, tandtechnisch werk, personeelszaken, beheer computersysteem e.d.)	_____

28. Op welke wijze(n) verwacht u over vijf jaar werkzaam te zijn als mondhygiënist?

Meerdere antwoorden mogelijk.

- ☐ Als mondhygiënist-praktijkhouder
- ☐ Als mondhygiënist in loondienst in mondhygiënistpraktijk(en)
- ☐ Als zelfstandig mondhygiënist in mondhygiënistpraktijk(en) (bijvoorbeeld zzp'er/waarneming)
- ☐ Als mondhygiënist in loondienst in algemene mondzorgpraktijk/tandartspraktijk(en)
- ☐ Als zelfstandig mondhygiënist in algemene mondzorgpraktijk/tandartspraktijk(en)
- ☐ Als mondhygiënist in loondienst in een parodontologie-, implantologie- of orthodontiepraktijk
- ☐ Als zelfstandig mondhygiënist in een parodontologie-, implantologie- of orthodontiepraktijk
- ☐ Als mondhygiënist in loondienst in zorginstelling(en)
- ☐ Als mondhygiënist in loondienst in onderwijsinstelling(en)
- ☐ Anders, namelijk: _____

29. Tot welke leeftijd denkt u uiteindelijk in Nederland te werken als mondhygiënist?

Alleen vragen indien geboortjaar voor 1970

30. Bent u van plan in de aanloop naar uw pensioen minder te gaan werken?

- ☐ Ja
- ☐ Nee
- ☐ Weet ik nog niet

Vraag 31-34 alleen vragen indien over 5 jaar niet meer werkzaam als mondhygiënist

31. In welk jaar verwacht u in Nederland te stoppen met werken als mondhygiënist?

32. Verwacht u binnen 5 jaar tijdelijk of permanent te stoppen met werken als mondhygiënist in Nederland?

- ☐ Ik ga tijdelijk stoppen met werken als mondhygiënist in Nederland
- ☐ Ik ga permanent stoppen met werken als mondhygiënist in Nederland

Alleen vragen bij tijdelijk stoppen als mondhygiënist

33. Hoe lang verwacht u te stoppen met werken als mondhygiënist in Nederland?

- ☐ korter dan 1 jaar
- ☐ 1 tot 3 jaar
- ☐ 3 tot 5 jaar
- ☐ langer dan 5 jaar

Alleen vragen bij permanent stoppen als mondhygiënist in Nederland

34. Waarom verwacht u binnen 5 jaar tijdelijk of permanent te stoppen met werken als mondhygiënist in Nederland?

- ☐ Pensioen
- ☐ Werk in het buitenland
- ☐ Ander werk in Nederland
- ☐ Zwangerschap/ouderschap
- ☐ Ziekte/arbeidsongeschiktheid
- ☐ Volgen van een opleiding
- ☐ Anders, namelijk: _____

Alleen vragen indien nu niet werkzaam als mondhygiënist in Nederland

35. Bent u ooit werkzaam geweest als mondhygiënist in Nederland?

- ☐ Nee, ik ben nooit werkzaam geweest als mondhygiënist in Nederland
- ☐ Ja, ik ben ooit werkzaam geweest als mondhygiënist in Nederland

Alleen vragen indien ooit werkzaam geweest als mondhygiënist in Nederland

36. Was u toen werkzaam in de patiëntenzorg?

- ☐ Ja
- ☐ Nee

Alleen vragen indien werkzaam in de patiëntenzorg

37. Werkte u toen fulltime of parttime?

- ☐ Fulltime
- ☐ Parttime

Vraag 38-41 alleen vragen indien nu niet werkzaam als mondhygiënist in Nederland

38. Hoeveel uren was u toen **per week** werkzaam als mondhygiënist in Nederland?

Het gaat om uw totale werktijd, inclusief eventuele niet-patiëntgebonden activiteiten (zoals bedrijfsmatige werkzaamheden of nascholing), maar exclusief (spoed)diensten.

39. In welke periode werkte u het langst als mondhygiënist in Nederland?

	Van	Tot
Jaartal:	_____	_____

40. Op welke wijze was u werkzaam als mondhygiënist?

Meerdere antwoorden mogelijk

- ☐ Als mondhygiënist-praktijkhouder
- ☐ Als mondhygiënist in loondienst in mondhygiënistenpraktijk(en)
- ☐ Als zelfstandig mondhygiënist in mondhygiënistenpraktijk(en) (bijvoorbeeld zzp'er/waarneming)
- ☐ Als mondhygiënist in loondienst in algemene mondzorgpraktijk/tandartspraktijk(en)
- ☐ Als zelfstandig mondhygiënist in algemene mondzorgpraktijk/tandartspraktijk(en)
- ☐ Als mondhygiënist in loondienst in een parodontologie-, implantologie- of orthodontiepraktijk
- ☐ Als zelfstandig mondhygiënist in een parodontologie-, implantologie- of orthodontiepraktijk
- ☐ Als mondhygiënist in loondienst in zorginstelling(en)
- ☐ Als mondhygiënist in loondienst in onderwijsinstelling(en)
- ☐ Anders, namelijk: _____

41. Waarom werkt u momenteel niet als mondhygiënist in Nederland?

- ☐ Ik ben gepensioneerd
- ☐ Ik werk in het buitenland
- ☐ Ander werk in Nederland
- ☐ Vanwege zwangerschap/ouderschap
- ☐ Vanwege ziekte/arbeidsongeschiktheid
- ☐ Vanwege het volgen van een opleiding
- ☐ Anders, namelijk: _____

Alleen vragen indien gepensioneerd

42. Denkt u later (weer) te beginnen met werken als mondhygiënist in Nederland?

- ☐ Nee, zeker niet
- ☐ Misschien
- ☐ Ja, zeker wel

Vraag 43-44 alleen vragen indien verwacht later (weer) te beginnen als mondhygiënist in Nederland

43. Vanaf welke datum denkt u weer te beginnen als mondhygiënist in Nederland? (schatting)

Weet ik niet

44. Wanneer u weer begint als tandarts in Nederland, hoeveel uur schat u **per week** als mondhygiënist werkzaam te zullen zijn?

Weet ik niet

45. Door op 'antwoorden versturen' te klikken worden uw antwoorden verzonden.

Eventuele opmerkingen:

Hartelijk dank, uw antwoorden zijn succesvol opgeslagen.

Enquête Capaciteitsraming Tandartsen 2021

De vragen starten vanaf de volgende pagina. Het invullen van de vragenlijst duurt ongeveer 10 tot 15 minuten.

Bij vragen over de vragenlijst of over het onderzoek kunt u contact opnemen met mondzorg@regio-plan.nl.

1. Wat is uw geslacht?

- ☐ Man
- ☐ Vrouw
- ☐ Anders

2. Wat is uw geboortjaar?

3. Bent u (ooit) BIG-geregistreerd als tandarts in Nederland?

- ☐ Nee
- ☐ Ja, ik ben (ooit) BIG-geregistreerd als tandarts in Nederland

Alleen vragen indien (ooit) BIG-geregistreerd

4. In welk jaar bent u als tandarts in Nederland BIG-geregistreerd?

5. Heeft u de opleiding tot tandarts in Nederland of in het buitenland gevolgd?

- ☐ In Nederland, namelijk in Amsterdam
- ☐ In Nederland, namelijk in Groningen
- ☐ In Nederland, namelijk in Nijmegen
- ☐ In Nederland, namelijk in Utrecht
- ☐ In het buitenland, namelijk in (plaats en land): _____

6. Bent u momenteel werkzaam als tandarts en zo ja, werkt u in Nederland of in het buitenland?

- ☐ Nee, ik ben momenteel niet werkzaam als tandarts
- ☐ Ja, ik ben momenteel werkzaam als tandarts in Nederland
- ☐ Ja, ik ben momenteel werkzaam als tandarts in Nederland én in het buitenland
- ☐ Ja, ik ben momenteel werkzaam als tandarts in het buitenland

Vraag 7-23 alleen vragen indien momenteel werkzaam in Nederland óf in Nederland én in het buitenland

7. Werkt u fulltime of parttime?

- ☐ Fulltime
- ☐ Parttime

8. Hoeveel uren bent u momenteel **per week** werkzaam als tandarts in Nederland?

*Het gaat om uw totale werktijd, inclusief eventuele niet-patiëntgebonden activiteiten (zoals bedrijfsma-
tige werkzaamheden of nascholing), maar exclusief (spoed)diensten.*

9. Hoeveel weken werkt u **per jaar**?

10. U heeft aangegeven in totaal [antwoord vraag 8] uur per week te werken. Wilt u hieronder aangeven hoeveel uren u hiervan aan de volgende activiteiten besteedt?

Wanneer de activiteit niet van toepassing is kun u 0 uren invullen.

	Uren per week
Declarabele uren als tandarts algemeen practicus tandheelkundige werkzaamheden (stoeluren) in het kader van patiëntenzorg	_____
Declarabele uren als gedifferentieerd tandarts (bv implantoloog, endodontoloog, parodontoloog)	_____
Niet-declarabele bedrijfsmatige werkzaamheden (boekhouding, overleg en vergaderingen, inkoop, tandtechnisch werk, personeelszaken, beheer computersysteem e. d.)	_____

11. Wilt u hieronder aangeven hoeveel uur u **gemiddeld per maand** besteedt aan de volgende activiteiten?

Wanneer de activiteit niet van toepassing is kun u 0 uren invullen.

	Uren per maand
Bijwonen van bij- en nascholingscursussen, klinische avonden, vergaderingen wetenschappelijke verenigingen, congressen, bijhouden vakliteratuur, participeren in IQual, in een studiegroep en/of Onderlinge Visitatie e.d.	_____
Het doen van onderzoek of zelf geven van onderwijs	_____

12. Verleent u tandheelkundige zorg in avond- en/of weekenddiensten en zo ja, hoeveel dagen **per jaar** doet u dit ongeveer?

- ☐ Ja, (graag aantal dagen per jaar invullen): _____
- ☐ Nee

13. Op welke wijze(n) bent u momenteel werkzaam als tandarts?

Meerdere antwoorden mogelijk

- ☐ Als tandarts-praktijkhouder
- ☐ Als zelfstandig tandarts in praktijk(en) van iemand anders (bijvoorbeeld zzp'er/waarneming)
- ☐ Als tandarts in loondienst in praktijk(en) van iemand anders
- ☐ Als variantmaat (voortraject overname)
- ☐ Als tandarts in loondienst in zorginstelling(en)
- ☐ Als tandarts in loondienst in onderwijsinstelling(en)
- ☐ Anders, namelijk: _____

14. In totaal heeft u aangegeven [antwoord vraag 8] uur per week te werken. Hoeveel uur werkt u per werkwijze?

	Aantal uur
Als tandarts-praktijkhouder	_____
Als zelfstandig tandarts in praktijk(en) van iemand anders (bijvoorbeeld zzp'er/waarneming)	_____
<i>Indien u in meerdere praktijken werkzaam bent wilt u dan het aantal uren bij elkaar optellen?</i>	
Als tandarts in loondienst in praktijk(en) van iemand anders	_____
<i>Indien u in meerdere praktijken werkzaam bent wilt u dan het aantal uren bij elkaar optellen?</i>	
Als variantmaat (voortraject overname)	_____
Als tandarts in loondienst in zorginstelling(en)	_____
Als tandarts in loondienst in onderwijsinstelling(en)	_____
Anders, namelijk	_____

De volgende vragen gaan over de praktijk waar uw werkzaam bent.

Vraag 15-18 alleen vragen indien tandarts- praktijkhouder, zelfstandig tandarts/tandarts in loondienst in praktijk(en van iemand anders

15. Hoeveel vestigingen heeft uw praktijk?

Als u op meer werklocaties werkzaam bent, vult u deze vraag dan in voor de werklocatie waar u gemiddeld genomen de meeste uren per week werkzaam bent.

- ☐ Minder dan 10, namelijk: _____
- ☐ Meer dan 10

16. Hoeveel behandelstoelen heeft de praktijk waar u als behandelend tandarts werkzaam bent?

17. Wilt u hieronder aangeven welke functies, naast uzelf, op dit moment werkzaam zijn in de praktijk waar u behandelend werkzaam bent?

Als u op meer werklocaties werkzaam bent, vult u deze vraag dan in voor de werklocatie waar u gemiddeld genomen de meeste uren per week werkzaam bent.

- ☐ Tandartsen (exclusief uzelf)
- ☐ Tandartsassistenten (alleen als zodanig actief)
- ☐ Preventieassistenten (alleen als zodanig actief)
- ☐ Tandarts- en preventieassistent (gecombineerd actief)
- ☐ Mondhygiënisten
- ☐ Praktijkmanager
- ☐ Tandtechnici
- ☐ Tandprotheticci
- ☐ Baliemedewerkers
- ☐ Administratieve krachten
- ☐ Andere personen, namelijk: _____

18. Is de praktijk waarin u werkt een algemene praktijk of (ook) een verwijspraktijk?

- ☐ Alleen algemene praktijk
- ☐ Alleen verwijspraktijk
- ☐ Zowel algemene als verwijspraktijk

Alleen vragen indien tandarts- praktijkhouder van verwijspraktijk of tandarts- praktijkhouder van zowel algemene als verwijspraktijk

19. Hoeveel patiënten bezoeken jaarlijks de praktijk?

Een schatting is voldoende.

Weet ik niet

Alleen vragen indien tandarts- praktijkhouder, zelfstandig tandarts of tandarts in loondienst van alleen algemene praktijk

20. Hoeveel patiënten staan op dit moment bij uw praktijk ingeschreven?

21. Wat zijn de eerste vier cijfers van de postcode van uw werklocatie?

Als u op meer werklocaties werkzaam bent, vult u deze vraag dan in voor de werklocatie waar u gemiddeld genomen de meeste uren per week werkzaam bent.

N.B. Deze gegevens worden uitsluitend gebruikt voor regionale analyses. Met de gegevens wordt vertrouwelijk omgegaan en de onderzoekers krijgen alleen de beschikking over gegevens waarin individuele tandartsen of praktijken niet herkenbaar zijn.

22. Was u 5 jaar geleden in Nederland werkzaam als tandarts?

- ☐ Ja, ik was werkzaam als tandarts in de patiëntenzorg
- ☐ Ja, ik was werkzaam als tandarts, maar niet in de patiëntenzorg
- ☐ Nee

23. Denkt u over 5 jaar in Nederland werkzaam te zijn als tandarts?

- ☐ Nee, ik ben over 5 jaar waarschijnlijk niet meer werkzaam als tandarts in Nederland
- ☐ Ja, ik ben over 5 jaar waarschijnlijk werkzaam als tandarts in Nederland

Vraag 24-28 alleen vragen indien over 5 jaar waarschijnlijk werkzaam als tandarts in Nederland

24. Hoeveel uren verwacht u over 5 jaar in Nederland **per week** werkzaam te zijn als tandarts?

Het gaat om uw totale werktijd, inclusief eventuele niet-patiëntgebonden activiteiten (zoals bedrijfsmatige werkzaamheden of nascholing), maar exclusief (spoed)diensten.

25. U heeft aangegeven naar verwachting over 5 jaar {{q24}} uur per week te werken. Wilt u hieronder aangeven hoeveel uren u hiervan naar verwachting over 5 jaar aan de volgende activiteiten besteedt?

	Uur per week
Declarabele tandheelkundige werkzaamheden (stoeluren) in het kader van patiëntenzorg	_____
Niet-declarabele werkzaamheden	_____

26. Op welke wijze(n) verwacht u over vijf jaar werkzaam te zijn als tandarts?

Meerdere antwoorden mogelijk.

- ☐ Als tandartspraktijkhouder
- ☐ Als zelfstandig tandarts in een praktijk van iemand anders (bijvoorbeeld zzp'er/waarneming)
- ☐ Als tandarts in loondienst in een praktijk van iemand anders
- ☐ Als variantmaat (voortraject overname)
- ☐ Als tandarts in loondienst zorginstelling
- ☐ Als tandarts in loondienst onderwijsinstelling
- ☐ Anders, namelijk: _____

27. Tot welke leeftijd denkt u uiteindelijk in Nederland te werken als tandarts?

Alleen vragen indien geboortjaar voor 1970

28. Bent u van plan in de aanloop naar uw pensioen minder te gaan werken?

- ☐ Ja
- ☐ Nee
- ☐ Weet ik nog niet

Vraag 29-32 alleen vragen indien over 5 jaar waarschijnlijk niet meer werkzaam in Nederland

29. In welk jaar verwacht u in Nederland te stoppen met werken als tandarts?

30. Verwacht u binnen 5 jaar tijdelijk of permanent te stoppen met werken als tandarts in Nederland?

- ☐ Ik ga tijdelijk stoppen met werken als tandarts in Nederland
- ☐ Ik ga permanent stoppen met werken als tandarts in Nederland

Alleen vragen bij tijdelijk stoppen als tandarts

31. Hoe lang verwacht u te stoppen met werken als tandarts in Nederland?

- ☐ korter dan 1 jaar
- ☐ 1 tot 3 jaar
- ☐ 3 tot 5 jaar
- ☐ langer dan 5 jaar

Alleen vragen bij permanent stoppen als tandarts

32. Waarom verwacht u binnen 5 jaar permanent te stoppen met werken als tandarts in Nederland?

- ☐ Pensioen
- ☐ Werk in het buitenland
- ☐ Ander werk in Nederland
- ☐ Zwangerschap/ouderschap
- ☐ Ziekte/arbeidsongeschiktheid
- ☐ Volgen van een opleiding
- ☐ Anders, namelijk: _____

Vraag 33-42 alleen vragen indien momenteel niet werkzaam als tandarts

33. Bent u ooit werkzaam geweest als tandarts in Nederland?

- ☐ Nee, ik ben nooit werkzaam geweest als tandarts in Nederland
- ☐ Ja, ik ben ooit werkzaam geweest als tandarts in Nederland

Vraag 34-40 alleen vragen indien ooit werkzaam geweest als tandarts in Nederland

34. Was u toen werkzaam in de patiëntenzorg?

- ☐ Ja
- ☐ Nee

35. Werkte u toen fulltime of parttime?

- ☐ Fulltime
- ☐ Parttime

36. Hoeveel uren was u toen **per week** werkzaam als tandarts in Nederland?

*Het gaat om uw totale werktijd, inclusief eventuele niet-patiëntgebonden activiteiten (zoals bedrijfsma-
tige werkzaamheden of nascholing), maar exclusief (spoed)diensten.*

37. In welke periode werkte u het langst als tandarts in Nederland?

	Van	Tot
Jaartal	_____	_____

38. Op welke wijze was u werkzaam als tandarts?

Meerdere antwoorden mogelijk

- ☐ Als tandartspraktijkhouder
- ☐ Als zelfstandig tandarts in een praktijk van iemand anders (bijvoorbeeld zzp'er / waarneming)
- ☐ Als tandarts in loondienst in een praktijk van iemand anders
- ☐ Als variantmaat (voortraject overname)
- ☐ Als tandarts in loondienst in zorginstelling
- ☐ Als tandarts in loondienst in onderwijsinstelling
- ☐ Anders, namelijk: _____

39. Waarom werkt u momenteel niet als tandarts in Nederland?

- ☐ Ik ben gepensioneerd
- ☐ Ik werk in het buitenland
- ☐ Ander werk in Nederland
- ☐ Vanwege zwangerschap/ouderschap
- ☐ Vanwege ziekte/arbeidsongeschiktheid
- ☐ Vanwege het volgen van een opleiding
- ☐ Anders, namelijk: _____

Alleen vragen indien gepensioneerd

40. Denkt u later (weer) te beginnen met werken als tandarts in Nederland?

- ☐ Nee, zeker niet
- ☐ Misschien
- ☐ Ja, zeker wel

Vraag 41-42 alleen vragen indien denkt (weer) te beginnen als tandarts

41. Vanaf welke datum denkt u weer te beginnen als tandarts in Nederland? (schatting)

- ☐ Weet ik niet

42. Wanneer u weer begint als tandarts in Nederland, hoeveel uur schat u **per week** als tandarts werkzaam te zullen zijn?

- ☐ Weet ik niet

43. Door op 'antwoorden versturen' te klikken worden uw antwoorden verzonden.

Eventuele opmerkingen:

Hartelijk dank, uw antwoorden zijn succesvol opgeslagen.

Bijlage 2 – Steekproeftrekking tandartsen

De steekproef voor de enquête onder tandartsen is door de KNMT getrokken uit een bestand van 11.504 tandartsen. In de onderstaande tabel staat welke groepen zijn meegenomen en welke groepen zijn uitgesloten.

Tabel B2.1 Opbouw populatiebestand voor steekproeftrekking tandartsen

	Aantal
Aantal personen in Tandartsenadministratie	15.591
- orthodontisten	- 508
- MKA-chirurgen	- 456
- orthodontisten in opleiding	- 39
- MKA-chirurgen in opleiding	- 25
- niet en niet volledig bevoegde tandartsen	- 864
Aantal tandartsen	13.699
- nooit lid geweest van de KNMT	- 962
Aantal tandartsen die lid zijn van de KNMT of dat in het verleden zijn geweest	12.737
- geen e-mailadres bekend bij de KNMT	- 1.184
Aantal tandartsen die lid zijn van de KNMT of dat in het verleden zijn geweest met een bij de KNMT bekend e-mailadres	11.553
- wil of kan niet benaderd worden voor onderzoek	- 49
Aantal tandartsen die lid zijn van de KNMT of dat in het verleden zijn geweest met een bij de KNMT bekend e-mailadres, die benaderd kunnen worden voor onderzoek	11.504

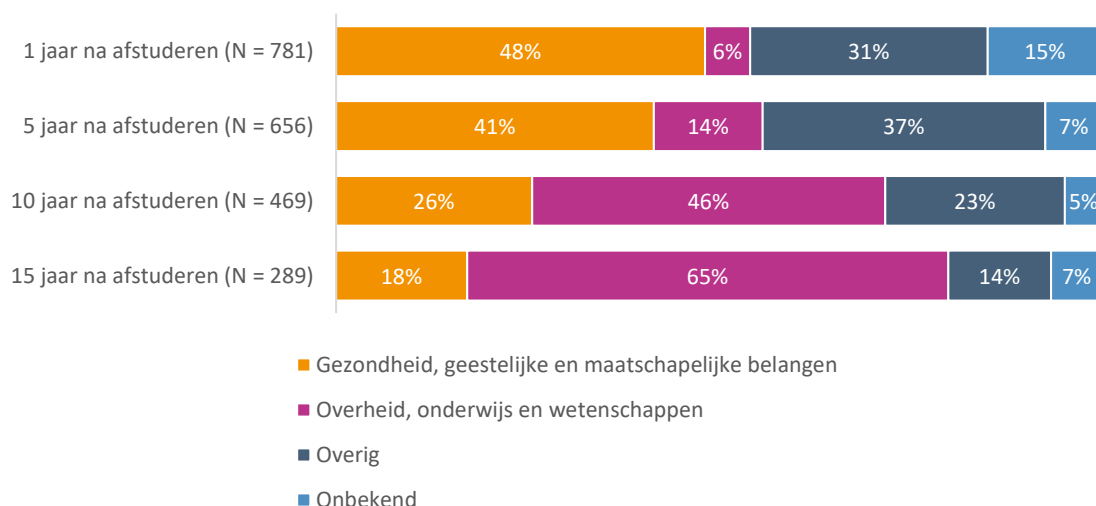
Bijlage 3 – Tandartsen naar sector en cao

Sector en cao

Voor de werkzame alumni in loondienst⁷ is gekeken in welke sector zij werkzaam zijn en onder welke cao zij werkzaam zijn, respectievelijk 1, 5, 10 en 15 jaar na afstuderen. Het grootste deel van de alumni is in het eerste jaar na afstuderen werkzaam in de sector gezondheid, geestelijke en maatschappelijke belangen of in de sector overheid, onderwijs en wetenschappen. Het aandeel alumni dat in de sector gezondheid, geestelijke en maatschappelijke belangen werkt neemt toe naarmate het aantal jaar na afstuderen groter wordt, terwijl het aandeel dat in de sector overheid, onderwijs en wetenschappen werkzaam is juist afneemt naarmate het aantal jaar na afstuderen groter wordt. Het aandeel alumni wat in een andere sector werkzaam is, of waarvan de sector onbekend is, neemt af.

Van de werkzame alumni in de categorieën overig en onbekend kunnen we concluderen dat zij hoogstwaarschijnlijk niet (meer) werkzaam zijn als tandarts.

Figuur B3.1 Sector van werkzame alumni op 1, 5, 10 en 15 jaar na afstuderen

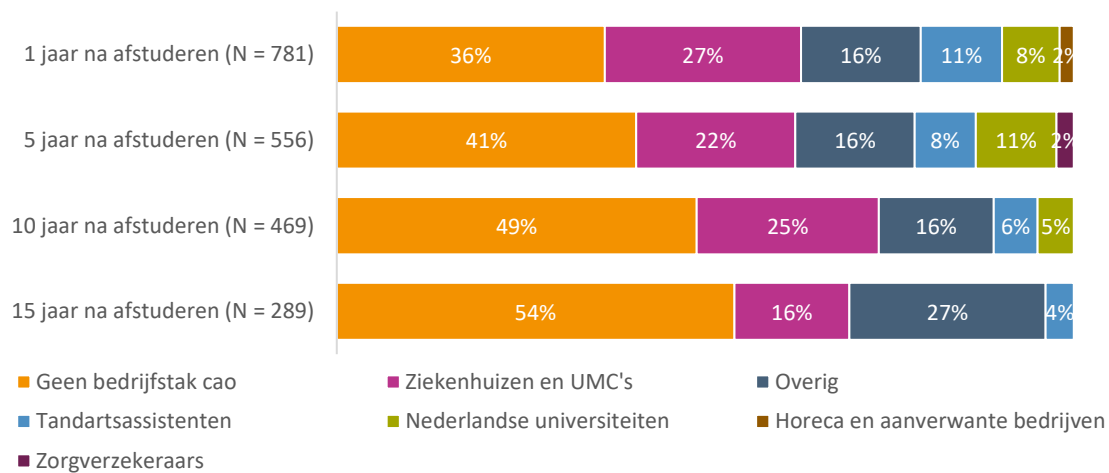

Bron: CBS-microdata, analyse RegioPlan 2022

Iets meer dan een derde van de alumni in loondienst is 1 jaar na afstuderen niet werkzaam onder een bedrijfstak-cao, wat kenmerkend is voor een beroepsgroep zonder eigen cao. Dit aandeel neemt naarmate het aantal jaar na afstuderen groter wordt toe tot meer dan de helft, 15 jaar na afstuderen. Het aandeel alumni dat onder een overige cao werkt blijft de eerste 10 jaar gelijk, maar neemt 15 jaar na afstuderen toe. Het aandeel alumni dat onder een ziekenhuis-cao, tandartsassistenten-cao of universiteiten-cao werkt, neemt juist af.

⁷ Het is niet mogelijk om voor alumni werkzaam als zelfstandige te bepalen in welke sector, onder welke cao, of in welke provincie zij werkzaam zijn, aangezien hun data niet in de polisadministratie voorkomen.

Figuur B3.2 Cao van werkzame alumni op 1, 5, 10 en 15 jaar na afstuderen

Bron: CBS-microdata, analyse RegioPlan 2022

REGIOPLAN
BELEIDSONDERZOEK

Regioplan
Jollemanhof 18
1019 GW Amsterdam
T +31(0)20 531 53 15
www.regioplan.nl